

Indian Opinion

Founded by Mahatma Gandhi in 1903.

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 34—Vol. LVIII.

Friday, 26th August, 1960

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

CITY COUNCIL URGED TO CALL TALKS ON VOTE

"Issue Has Been Evaded"

REFERRING to the decision of the Durban City Council to refer "without comment" the request of the South African Institute of Race Relations for a commission of inquiry into the desirability of extending the Municipal Franchise to the non-White people to the Natal Provincial Council the Joint Congresses state (in the course of a letter addressed to Durban's City Councillors):

We note that the General Purposes Committee has, in effect, sought to evade the issue, by referring to the decision of the Natal Municipal Association that it was a matter for the Natal Provincial Council

We say, "Sought to evade the issue," advisedly. We are aware that White public opinion in Durban is reputed to be antagonistic to the extension of Municipal franchise rights to non-Whites. So it is feared that it would be rash—if not foolish—to seek support where only opposition is to be found. And, of course the eventual support of the White electorate of Durban will be necessary. On the other hand will the growing demands of the non-Whites permit anyone to evade the issue. Surely it is abundantly clear that a positive solution must be found. And until that is found, friction will continue to mount, bitterness will increase and avoidable situations be made inevitable.

CHINESE PROVERBS

If a man be not enlightened from within, what lamp shall he light? If his intentions are not upright, what prayers shall he say?

Prisons are shut day and night, and yet they are always full; temples are open day and night, and yet they are always empty.

THE Durban City Council should convene a conference of "representatives of all shades of opinion of the public of Durban," to discuss the question of the extension of the municipal franchise to the non-Whites of the country. This request has been addressed to all the City Councillors of Durban by the Joint Congresses (Natal) which consists of the Natal Indian, Congress, the South African Congress of Trade Unions (Natal) and the South African Congress of Democrats (Natal). The Joint Congresses claim that such a conference would be of "inestimable value in promoting true understanding of the issues involved, a necessary preliminary and the basis for working out a satisfactory and effective solution"

THE letter of the Joint Congresses goes on:—"We must take this opportunity of stating clearly our own viewpoint in regard to the local franchise. It is a viewpoint that is well known, yet failure to state it on this occasion may lead to a misunderstanding. The Congresses firmly believe that the only real solution to the local franchise is the extension of the franchise to the non-White people on a basis of equality, i.e. the common roll franchise and the right to vote and stand for elections to be accorded to every adult, male and female without distinction of race, colour, religion or nationality.

This is the viewpoint our Congresses will put forward at any Conference or other forum.

We respectfully urge you, at discussions in the City Council, to support the convening of such a Franchise Conference in Durban.

We earnestly hope that your efforts will be successful and that the Durban City Council will take the historic step of convening local multi-racial conferences to discuss the extension of the Municipal franchise to non-Whites.

Surely the situation is one calling for positive leadership, for bold leadership, for putting aside private considerations in the best interests of the community. Perhaps the event may show that Durban's White community is far more amenable to the non-White franchise that many Councillors believe. There is some evidence that White public opinion is changing and that it is beginning to face up to the challenge of the times in which we are living. There is good ground for the

belief that positive and bold leadership will evoke a far greater response than many people suspect.

INDIAN WHEAT FOR CONGO

INDIA is sending 1,000 tons of Indian wheat to the Congo.

This is in response to a request from the U.N. Secretary General, Mr. Dag Hammarskjöld.

The request was received by the Government of India on July 16, through Mr. C. S. Jha, India's Permanent Representative at the United Nations.

Arrangements are in hand for expeditious dispatch of the wheat, possibly to Naples which has been selected as the focal point to receive supplies from various countries for onward dispatch to the Congo.

Film Imports From USA

AN agreement for the import of films from the USA was signed in New Delhi. Mr. K. R. F. Khilnani, Joint Secretary, Ministry of Commerce and Industry, signed on behalf of the Government of India; and the Motion Picture Export Association of America was represented by Mr. Charles E Egan.

This arrangement, which will be in force till March 1962, provides for the utilization *inter alia* of earnings of US films in India for the purchase or rent of Indian films in India and also for investment in Government of India securities.

The Motion Picture Export Association has undertaken to assist their member-companies to assist in promoting export of Indian films to the USA and other markets

The Government of India have decided to reduce the import duty on standard films imported into India for exhibition to 27 Naya Paise per linear foot rate which was in force prior to April 1, 1960.

This decision was taken following representations received from interests concerned.

ART OF PLEASING EVERY GOD

SARDAR VALLABHBHAI while staying with Gandhiji in Sevagram, one day asked him, "The papers say that Lord Lintithgow sent you a copy of his speech before hand. Was that a hint or a change?"

"It is such a wonderful lie, that it doesn't need a hint nor a change. It is only worth destroying"

Sardar laughed and said, "But you know the art of pleasing every God. In the letter that you praised the Viceroy's speech by one or two words, in the same letter you also praised Jayprakash and the Socialists a little!"

Gandhiji, joining the laughter said, "Yes, yes This is what my mother taught me. She taught me to go to the Vishnu Temple and also to the Shiva Temple And you would be pleased to hear that when I got married, we were not only taken to all the Hindu Temples for prayers but also to a Fakir's prayer place.

Indian Opinion

FRIDAY, 26TH AUGUST, 1960

The Lessons Of History

WHILE all over Africa tremendous changes are taking place each day as more and more states pass into independence from colonialism, the European rulers of South Africa go on believing and behaving as if their supremacy and their present entrenched position are eternal, everlasting and God-appointed. The emergency is still on, and having clamped the country into an emergency the Nationalists are conducting the affairs of the country in the manner they think fit. In ruling the country in the way in which they are doing, the Nationalists fail to take into account the lessons of history. They seem to believe that theirs is a God-given right which nothing will change. They forget that life is never static and fixed. It is dynamic and changing constantly.

All round them are strewed the efforts of one race of people to subject and keep enslaved another group. Most pertinent are the emerging African states. But we may with advantage go a few more years back. It was not so long ago that Churchill thundered in Churchillian fashion that he had not become His Britannic Majesty's First Minister in order to preside over the liquidation of the British Empire. They were tremendous words, backed with the armed might and the colossal technological resources of the greatest Empire the world has ever seen. These words of arrogance and over-riding pride were uttered no more than eighteen years ago this month when India, with Churchill's "naked Fakir" in the van, coined the "Quit India" resolution and made its last bid for freedom. Shortly afterwards circumstances so altered that the "naked Fakir" was able to describe an offer of dominion status to India as "a post-dated cheque on a crashing bank." Nothing less than full independence would satisfy the Indian people. Churchill's words were uttered in 1942; five years later India was a full-fledged dominion within the Empire; three years after this she became a republic.

The road to independence for India was long and paved with much sorrow, suffering and bitterness. From Plassey to August 15, 1947 when the British finally withdrew, the pages of India's history are full of the suffering that a nation has to endure for its liberty but ultimately that liberty must come. After the "mutiny" of 1857 the savagery of the British retribution against the "natives" shocked even the most hardened of peoples. Thousands and thousands of innocent men, women, and children were mercilessly hacked down by British soldiers and civilians alike. The records are there, available for inspection. The country was cowed down, beaten into submission by unparalleled brutality. Indians, or "natives" as they were then felt that there could be no escaping the British might. But the nation recovered its soul and within thirty years the foundations of independence were laid. No one could have believed that the

Gandhiji On

Simplifying Marriage

A CORRESPONDENT sends me an account of a marriage ceremony performed in Karachi. At the time of the marriage of a girl 16 years old, the daughter of a moneyed man Sheth Lalchand, the father is reported to have curtailed the expenditure to a minimum and given the marriage ceremonial a religious and dignified form. The report before me shows that the whole ceremony did not take more than two hours, whereas generally it involves a wasteful expenditure spread over many days. The religious ceremony was performed by a learned *brahmana* who explained to the bride and bridegroom the meaning of what they were called upon to recite. I congratulate Sheth Lalchand and his wife who actively supported her husband upon initiating this belated reform, and hope that it will be copied largely by other moneyed men. This marriage ceremony calls to my mind the scene I witnessed at the Agra students' meeting. They confirmed the information that was given to me by a friend, that in the United Provinces young men studying in the colleges and schools were themselves eager to be married early and expected their parents to go in for lavish expenditure involving costly gifts, and equally costly and sometimes even more costly entertainments. My informant told me that even highly educated parents were not free from the pride of possession, and that so far as expenses went they beat the comparatively uneducated

wealthy merchants. To all such the recent example of Sheth Lalchand and the less recent example of Sheth Jamanlal Bajaj should serve as a stimulus in cutting down expenditure. But more than the parents it is the duty of young men firmly to resist premature marriage, more especially marriage during student life, and at all cost resist all expenditure. Indeed not more than Rs. 10 should be required for the performance of the religious ceremonial, and nothing beyond the ceremonial should be considered a necessary part of marriage rites. In this age of democracy, when the distinction between the rich and the poor, the high and the low, is sought to be abolished, it is for the rich to lead the poor to a contented life by exercising self-restraint in all their enjoyments and indulgences, and let them remember the verse in the *Bhagavadgita*, "Whatever leaders of society do, the others will follow." The truth of this statement we see daily verified in our experience, and nowhere more vividly than in marriage ceremonies and rites in connection with the dead. Thousands of poor people deprive themselves for this purpose of necessities of life, and burden themselves with debts carrying ruinous rates of interest. This waste of national resources can be easily stopped if the educated youths of the country, especially sons of rich parents, will resolutely set their faces against every form of wasteful expenditure on their account.

—Young India, 26-9-'29.

Indian National Congress founded in the 1880's as a safety valve to release pressure building up against British rule would in the next thirty years become the vehicle on which the nation's demands for complete independence would be mounted. This did happen and slowly and inexorably the people of India ground their way to independence. So it must be elsewhere: so it must be in South Africa. The Europeans can never really hope to rule and dominate the black millions of this country for ever. Change is an inevitable part of life. If the European rulers realise this and give recognition to the fact that this is the African's country ultimately it will be possible for all races to live in harmony. The country is richly endowed. There is enough for all. Unfortunately, the European rulers want to keep all for themselves now. Who then will blame the African for wanting to keep all for himself when through his sorrows and sufferings, through his Sharpevilles and Langas, through his locations and passes, and through the denial of his human personality and soul he has marched to freedom in the land of his ancestors? White South Africa has much to give thought to.

INDIA TEAM FOR E. AFRICA

MOHAN BAGAN, Calcutta Senior Division Soccer League champions, have accepted an invitation from the Indian Gymkhana (Nairobi) to send a team to play 25 matches, including five "Tests" in East Africa next winter.

According to the honorary assistant secretary of the club, the All-India Football Federation has also sanctioned the visit to East Africa.

INDIAN SOCCER TEAM FOR OLYMPICS

THE Indian football team for the Rome Olympics has been announced.

Twenty-four-year old Pradip Kumar Banerjee of Bengal was unanimously selected to lead the team. The following is the team:

Goal: Thangaraj and Narayan.
Backs: Chandrasekher, Latif and Arun Ghosh
Halves: Franco Kempiah, Ram Bahadur and Hakeem.
Centre Half: Jurnail Singh and Youseouf, Khan.
Forwards: K. P. Bannerjee, Goswamy, Kannan, Balaram, Simon Sunderjee, Deva Das and Hamid.
Nineteenth Man: Captain Lahiri.
Standbys: Goal: S. Sett; Back: Mahadevan; Centre Half: Kaleem; Forwards: Rahmatullah and Kannayan.

Except Arun Ghosh and Franco, who replace Kaleem and Rahman the team is the same as that played in qualifying rounds at Djakarta and Calcutta.

Villages in Madhya Pradesh with a population of more than 1,000, are expected to be electrified during the next Plan period. The scheme will cost about Rs 200 million (£15 million)

INDIAN RAILWAYS TODAY HAVE 10,000 LOCOMOTIVES

MR KARNAIL SINGH, Chairman, Railway Board, in a recorded broadcast from New Delhi, said that even though increase in the intensity of traffic had made it necessary for Indian Railways to go in for the electric and diesel traction, the steam locomotive is likely to retain its dominating position for a long time to come.

He said the replacement of worn out engines and for additional traffic, 250 steam locomotives were required every year, and all these are being produced in India. Only a decade ago, India was not able to produce even an odd locomotive and yet was maintaining a fleet of 8,000 to 9,000 of them, each costing Rs 500,000 (£37,500) or more.

Mr Karnail Singh said that Indian Railways today have other 10,000 locomotives. Approximately 62 out of every 100 locomotives with us are broad gauge; another 34 are metre gauge, and only the remaining four out of every 100 are narrow gauge. Except for 181 Diesel locomotives and 91 electric locomotives, all the rest are steam locomotives.

Mr Singh further said that the 1,000th locomotive manufactured at Chittaranjan was delivered on April 16 this year. The cost of production for a W.G. type heavy goods locomotive was Rs 408,000 (£30,600), nearly Rs 50,000 (£3,750) less than the present world price.

Most Advanced Type

In setting up the Chittaranjan Locomotive Works, which is manned entirely by Indians, both in design offices and in works, he said, Indian Railways have not only acquired the pride of manufacturing the most advanced type of steam locomotives of their own design at a comparatively cheaper cost than outside, and of quality as good, if not better,

than that of any other producer anywhere, but they had also gained utmost confidence in their ability to fashion steel and metal into any shape.

Concluding, Mr Singh remarked that, besides attaining self-sufficiency in the production of locomotives and coaches for all their requirements, Indian Railways have now the capacity to assist neighbouring countries in their requirements of not only these two types of rolling stock but also for wagons for goods traffic and various types of railway equipment, such as train lighting units, signalling equipment, cast iron sleepers, railway girders, and all accessories

ALL-TIME RECORD SUGAR CROP

THE all-India final estimate of sugarcane, 1959-60, put the current year's area and production of crop at the all time record of 5,178,000 acres and 75,038,000 tons in terms of cane (or 7,579,000 tons in terms of raw sugar "gur" respectively. [As compared with the partially revised estimates of 4,803,000 acres and 70,456,000 tons in terms of cane (or 7,113,000 tons in terms of "gur") for 1958-59, the estimate for 1959-60 shows an increase of 375,000 acres or 7.8 per cent in area and 4,582,000 tons (cane) or 6.5 per cent in production.

DEATH OF JOHN CORDES

WE have received the following letter from Sri Radhakrishna of the Sarva Seva Sangh, Sevagram, Wardha:

I deeply regret to convey to you the news of the sad demise of John Cordes on the morning of 6th August 1960 in the Kasturba Hospital, Sevagram. As you are already aware he was in the Medical College Hospital at Nagpur for the last three weeks following a slip he had in front of his house resulting in a fracture in the hip area. The Nagpur Medical College Hospital took good care of him and we tried to assist them by sending one of our workers as a full time nurse. It must have been a great agony to him and much physical suffering but Dadu bore it with a brave heart. Finding his condition getting worse we shifted him to the Kasturba Hospital Sevagram. It was his wish as well as ours that his last days; whenever they come, must be spent in Sevagram—the place which he made his ever since he joined us in the year 1947. His last few days have been of prayers and meditation. The last rites were celebrated according to his wish in the Ashram tradition in Sevagram itself.

We, who have known Dadu for over a number of years now have grown to love him deeply and respect him for the spirit of dedication and determination which he symbolised. We are grateful that Dadu's release has been peaceful. We shall treasure the memory of John Cordes at Sevagram for years to come.

May his soul rest in peace!

Fountain Of Wisdom

If my whole life consists of giving light with all the power within me, then my death is not only not dreadful, but is joyous.—Tolstoy.

New India Assurance Co. Ltd.,

India's Leading Company

W Transact:

Fire, Marine, Transit, Motor, Baggage, Burglary,
Householders & Houseowners (Comprehensive),
Personal, Accident etc.

Principal Controlling Officers in the Union of South Africa

Jalbhoy Rustomjee & Son

140 Queen Street, — Durban
Phone: Durban 25845, 28513, 29807

DO YOU KNOW

That NEW INDIA is by far India's largest Insurance Company;
That NEW INDIA operates in over forty-five countries;
That NEW INDIA has over 65 branches in India alone;
That NEW INDIA receives over £6,000,000 Premium EACH YEAR on Fire, Marine & Accident.

FOR SECURITY
AND SERVICE
INSURE WITH
NEW INDIA

SECURITY BRANCH ON "COOLIES AND JEWS"

THE following account, of an interrogation by the Security Branch of a person who was at the time detained in prison, has come to our hands:

Botha looked at the list but did not see my name. He produced his T.T. book and showed me the photos and said, "Do you know this book?"

"Yes," I said.

"Do you know these coolies?" he asked. "Do you know these Jews? Are you aware that these people are foreigners in this country?"

I replied, "No."

"All that they are here for is that you should fight (referring to himself). During the process of the fight, all the pennies and pounds that drop out of our pockets they pick them up and buy bigger and better cars."

"Do you know how many Naickers are detained?" he asked. I said I did not know.

"There are five," he answered. "Do you remember that in 1952 you people wanted to kill all the Indians in Durban?"

To which I said, "I remember the riots but I don't remember the year."

"You remember how your people wanted to destroy the Indian community in Durban? You burned the shops—when the shops are burning you take a small Indian child, swing her round and throw her in the flame."

"I don't remember that the riots went to such as that," I replied.

"Do you think that the Indian has forgotten all that?" he asked.

"I couldn't say," I replied.

"I can tell you he hasn't forgotten that," the Captain replied, "that is why he is instigating you to fight against me—

The following report appears in the latest issue of the non-racial fortnightly "Contact" to reach us (August 13, 1960).

in order to take over the government. Well I have nothing to say much. Go and organize your people, but send your grievances through the right channels—people like your chiefs—not through these coolies and Jews. Because these people are even richer than your people—the owners of the country. You can have these organizations. They must not have these foreigners and the government can take your grievances. Let me tell you that we can have a Black government or a White government, but bear in mind that the government cannot accept grievances from the foreigners," the Captain ended.

When I came here they asked, "Did you work before you were arrested?" I said I was hawking soft goods. After that the Captain said he had not come to investigate a political matter, but a criminal matter. He spoke about £10,000 which he said was in the financial statement of the A.N.C. in 1958. He further wanted to know what had happened to the money. I said I did not know anything about this money.

They wanted to know about the money which was reflected in the financial report at Orlando in 1958 of the A.N.C. conference—about £10,000, but they further hinted that with various other collections, this amount runs into millions of pounds.

"Where is this money? I can assure you that you can tell me where the money is."

I said, "I do not know any-

thing about this."

Then afterwards he said, "You were being visited by the Indian and Jewish people." He was going to recommend to the Minister for my release, but I must look out, otherwise I would be sorry.

And since I was not prepared to answer, he said, "You may go." Second round of interrogation.

Q: "Are you prepared to answer questions?"

A: "No."

Then Capt Botha started speaking about the 1950, Durban riots and said that the sole aim of the Indians here is to drive out the Whites and Africans out of South Africa so that they could bring the poor Indians from India to settle in South Africa. In short, they are using the A.N.C. to achieve their own ends.

I asked him about the causes of the Durban riots. He was not prepared to give the causes. I further asked him if he had a better idea of the causes of the

riots, than the *Vaderland* or the *Transvaler* which gave him the causes of the riots. Unfortunately I had no paper with me which gave the causes. The report which I read was through the White paper, the *Star* and *Rand Daily Mail*.

He said the A.N.C. is an African organization, and it is a good organization, but now of late it has been taken over by the Indians.

He produced the T.T. booklet and said to me, "Do you think that these are your leaders?"

I told him that these are my leaders, for you won't find a Macmillan or Krushchev on the list, and I don't expect a Mac or a Nikita to assist me in my freedom fight here in South Africa. He said that my own people will kill me outside for I am not representing them in their liberation.

I told him that I am not worried about that. Jesus was killed by his own people. For me to be killed by them is a blessing for me for history will prove who was wrong or right.

He said I was still young and he feels I am wrong.

I told him that it is unfortunate for me not to see his point of view. Then I was ordered to get out. I went out.

SHRI KRISHNA ASTHMEE CELEBRATIONS

UNDER the auspices of the Hindi Yuvak Sabha, and the Arya Samaj, Ladysmith, the Birthday anniversary of Lord Krishna was celebrated at the Hindi Yuvak Sabha Hall, Leonardstownship, on Sunday last amidst a large gathering.

The celebrations commenced with a Religious Service programme, consisting of Prayers, Havan, hymns, and dhoons. Mr. B. Godhan, the chairman, welcomed the audience with a brief outline on Krishna Jyanti (the birth and boyhood of Lord Krishna). Mr. L. Sewgolam conducted proceedings thereafter.

Mr. Vithal Lala spoke on "The Gita—essence of the Vedas". He gave a brief outline of some of the teachings of the Gita, and showed why the Gita is looked upon as the gem of Hindu scriptures. He said that the Gita contained the account of the sermon delivered by Lord Krishna to Arjuna on the battlefield of Kurukshetra some 5,000 years ago, and that it pointed the way to righteous conduct embodied in service unto others.

This sermon was followed by a religious talk by Mr. B. Pachai on the topic "Lord Krishna's teachings of Self Realization." Mr. Pachai said that man was not at peace with himself until he had achieved a measure of his duty

unto God. To this and even embodied being has to perform action. This action had to be performed with the thoroughness of true devotion whose test was the renunciation of the fruits of action. This devotion implied service to all objects created by God, and was epitomised in the following lines from "The Ancient Mariner"

"He prayeth best, who loveth best,

All things both great and small,

For the dear God who loveth us,

He made and loveth all."

Mr. R. Dhokran, principal of the M. L. Sultan Indian School, exhorted in particular the children present to turn to the scriptures of Hinduism and to take pride and pleasure in learning them.

Devotional songs and Vedic hymns were rendered by Messrs. K. H. Bhoola, and B. Puran, assisted by the Tarana Orchestra.

At the conclusion of the Programme, it was announced by the Secretary of the Hindi Yuvak Sabha, Mr. B. Vithal, in his vote of thanks, that in order to effect a revival of Religious Awakening in Leonardstownship, weekly prayer sittings (sat sanghs) will be held every Sunday at the Sabha Hall from 4 to 5 p.m. All interested persons are welcome to attend.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co.
(Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12/6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " "

Cash with order only.

P O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

ANTI-ALCOHOLISM SERVICES IN S.A. INADEQUATE

THE services provided to combat alcoholism in South Africa are "totally inadequate," says an editorial in the current issue of the monthly magazine, "The South African Family Doctor."

The article points out that if it were known that a plague were approaching South Africa which would affect one in 15 of the entire adult population and cost the country £50-million a year, with a chance of increasing, there would be another national emergency.

"Yet this is exactly what alcoholism is doing in the Union where between 90,000 and 100,000 of the population are affected.

"The Government, commerce, industry and the general public do not, however, appear to realise the gravity of the problem."

In the estimates of Expenditure for 1960-61, says "The South African Family Doctor," the Government allocated only £7,000 in subsidies to associations and clinics for the care and rehabilitation of alcoholics, £39,900 to State-run Work Colonies, £36,800 to subsidised institutions operating under the Work Colonies Act and grants totalling £1,100 for rescue work

by the Salvation Army—a grand total of £84,800.

In the same Estimates, £4,000,000 was voted for the fight against tuberculosis.

"The fact that six per cent. of the population is suffering from alcoholism—a disease as real in every way as tuberculosis—does not seem to be reflected in the amount of money which has been set aside to deal with the problem.

"According to leading medical authorities in South Africa, alcoholism ranks third after heart diseases and cancer as a public health problem, but it affects commerce and industry to a far greater extent than any other illness.

"The Union's high place in the world list showing the percentage of alcoholics—third behind France and the United States—cannot and must not be ignored.

"In France, where one person in 10 is affected, £200-million a year is spent on the cure and care of alcoholics. Many millions more are spent in the United States.

"Doctors, sociologists and welfare workers are clamouring

for the proper recognition of this serious social and health problem in South Africa."

The only Union-wide body actively engaged in fighting the problem, says "The South African Family Doctor", is the S.A. National Council on Alcoholism (S.A.N.C.A.).

On its shoe-string, budget of £20,000—including a Government subsidy of £5,000, small grants from provincial administrations, municipalities and donations from public and private bodies—it is doing valiant work.

"Apart from State-run work colonies and retreats, subsidised clinics are run by S.A.N.C.A., the Rapid Aid Association, the Railway Temperance Union and the Salvation Army.

"But they are not enough.

"More clinics and rehabilitation centres are urgently needed throughout the country. And a great deal more money is needed for a nation-wide education programme on all aspects of alcoholism, starting with the child at school and extending to the people responsible for running the affairs of the country."

The editorial points out that the common concept that the average alcoholic is a booby is a fallacy.

"There are alcoholics in all strata of society, from university professors to manual labourers. Up to 85 per cent. of all alcoholics are in gainful employment. But absenteeism of an alcoholic reaches an average of 22 working days a year.

"The results of rehabilitation make treatment a good investment. Large commercial firms and mining houses in the Union have found it not only worthwhile to employ rehabilitated alcoholics, but good business. A rehabilitated alcoholic is usually a better than average worker."

WATCHES, Gents models—25 Jewels, waterproof, shockproof, antimagnetic, unbreakable mainspring, fitted with matching metal expansion straps—price 47/6. As above, but 21 Jewels—43/6. As above, but 17 Jewels—39/6. As above but with self-changing calendar, 17 Jewels—52/6. Also 21 Jewels Calendar—56/6. Other models from 19/6.

LADIES models 25 Jewels, unbreakable mainspring, fitted with magnificent matching expansion bracelets—55/6. As above, but 17 Jewels—47/6.

A. I. AGENCIES, First Floor, No. 104/105, His Majesty's Building, Dloft Street, or P.O. Box 9279, Johannesburg. Stocks limited, order immediately.

FAMOUS INDIAN MUSICAL INSTRUMENTS AND SONG BOOKS JUST ARRIVED

Thubla and Doogies Latest Designs £8/10/-
ઉત્તમી ઉત્તમી તબલાઓ અને ડુગીઓ દર ૮/૧૦/-
Dholaks and Mirdangs for Thal each £8/10/-
દાલ માટે દેલક મીરદાંગ ... દરેકની ૮-૧૦/-
Harmoniums, Rama Flute Best make £18/10/-
સારી બનાવટના હારમોનીયમ અને ખંસરી ૧૮-૧૦/-
Mouth Organs Popular Brands 4/4, 5/6, 7/6
લોકપ્રિય માઉથ ઓર્ગાના વાલ્વો (મા. ઓર્ગ) ૪/૬, ૫/૬, ૭/૬
Bul Bul Tharangs and Xylophone each 25/-
બુલબુલ તરંગ અને સાઈલોફોન દરેકના ... શી. ૨૫/-

Violins and Banjo Mandolines each £6/10/-
વાયોલીન અને બેનજો મેન્ડોલીન્સ ... પી. ૬-૧૦/-
Thubla Doogie and Dholak spare caps ea. 25/-
તબલા ડુગી અને દેલકનાં સ્પેર કેપ્સ ... શી. ૨૫/-
Longneck Tenor Banjos ... £12/10/-
લોન્ગનેક ટેનાર બેનજો ... પી. ૧૨-૧૦/-
Jap Malas for Prayers 4/6, 5/6, 10/6
પ્રાર્થના માટેની જપમાલાઓ ૪/૬, ૫/૬, ૧૦/૬
Gujarati Film Song Bk, 20 Film ea. Bk. ea. 2/6
૨૦ ફીલ્મી ગાયનોની ગુજરાતી ચોપડી ... શી. ૨-૬



Clarets B/F for Indian Bands £18/10/-
Tombrone and Sunks each £1/5/-
Khartals and Jhangs in Pairs each set £1/5/-

Straight Blowing Flutes 2/6
Side Blowing Krishna Style Flute 5/6
Manjiras and Mouth Organs 5/6

Dancing Bells in Dozen Lots 6/6
Marakas For Ramba and Tango Bands ... 25/6
Sarods and Dilrubba each £12/10/-

BOOKS OF ALL SORTS, INDIAN, ANCIENT, HISTORICAL, ARE SOLD BY US

D. Roopanand Bros.

PHONE 20707

MUSIC SALOON & BOOKSELLERS

P.O. BOX 252

85 Victoria Street, DURBAN

LANDMARKS IN INDIA'S —★ AIR TRANSPORT

By RAJ NARAIN GUPTA

WITH cosmic rockets flying in space at 7,000 miles an hour, and with the possibility of man reaching the moon in the not too distant future, any talk of the history of air transport in India appears unrealistic.

And yet it, too, is full of romance and adventure. While the more advanced countries have made phenomenal progress in air transport, India, despite her limited resources and more pressing economic problems, has not lagged too far behind.

Three Decades

The history of commercial air transport in India is about three decades old, though, as in other countries, the first successful balloon flight was conducted in 1877, and the first aeroplane flight in January, 1911. These earlier attempts were, however, in the nature of exhibition and experiment; they thrilled the crowds and gave a glimpse of things to come.

It was not until 1927 that the Department of Civil Aviation was organized in India and the first civil aerodromes established. In 1928, flying clubs were opened at Bombay, Calcutta, Delhi and Karachi to afford facilities for training and spread air-mindedness among the people. In December, 1929, the first domestic air service was inaugurated between Delhi and Karachi.

The year 1932 marks a great landmark in the history of air transport in India, for it was in that year that two Indian Companies, the Tata Sons Limited, and the Indian National Airways Limited were established to operate air services from Karachi to Colombo and Karachi to Delhi, respectively. These companies provided a connection at Karachi with the Imperial Airways and other foreign air services operating to and from the West.

They were given contracts for the carriage of mail, which at that stage of undeveloped passenger traffic, was regarded the backbone of the air services. By 1939 before the outbreak of World War II, only one more air company, the Air Services of India Limited, had been organized to operate services between Bombay and Kathiawar and Bombay and Kolhapur.

The war gave a great fillip to air transport. The personnel and equipment of Indian Civil Aviation made a substantial contribution to the war effort. Many Civil Pilots and Aerodrome officers joined the then Royal Indian Air Force. To cope with the large military demand for air transport, normal scheduled services were suspended, and the air companies became contract-operators for the army. Larger aeroplanes were purchased. In 1942 Indian civil aircraft did splendid work in evacuating refugees from Burma.

Under the pressure of war, a beginning was made with the manufacture of aircraft by the Hindustan Aircraft Limited, at Bangalore. This company has made great progress in recent years and is manufacturing several types of trainer craft. Several hundred aerodromes with concrete runways were also constructed.

At the end of the war, it was decided to re-start scheduled commercial services. The Tata Air Lines (former Tata Sons Limited) and the Indian National Airways started operating services between Karachi and Madras, Bombay and Delhi, Bombay and Calcutta, Delhi and Calcutta, Delhi and Karachi and Delhi and Peshawar, connecting major cities en route. With bright prospects in view, several new companies came into being.

The need had long been felt for regulating scheduled air transport services to safeguard the interests of the public and to ensure economic and orderly development. With the rapid growth of air companies, it now became a matter of urgency. For this purpose, the Government introduced the Air Transport Licensing Rules, and in July, 1946, set up an Air Transport Licensing Board.

Under these rules no scheduled air service could be operated after October 1, 1946, except under a licence granted by the Board. Provisional licences were however, immediately issued for services in operation on September 1, 1946.

Within six months of its establishment, the Board received applications from 22 new companies for operation

on 96 routes covering the whole of undivided India. Of these, licences were granted to only seven new companies for operating on 11 additional routes.

The partition of India did not materially affect the progress of air transport. In fact, remarkable progress has been achieved in the post-Independence period. Prior to 1947, India's external operations were confined to neighbouring countries like Burma and Ceylon. They have since been extended Cairo, Rome, Geneva, Paris, Dusseldorf, London, Aden, Nairobi, Bangkok, Singapore, Hong Kong, Kandahar, Kabul, Kathmandu and Moscow.

Nationalization

In 1953, a notable development in the history of civil aviation in India was the nationalization of air transport companies. The unplanned and competitive growth of air companies in the post-Independence era hastened this decision. The Government felt that air transport, like the railways, being a public utility service, should be developed in the national interest; the available resources in terms of equipment, workshop capacity and technical personnel had to be used to the maximum advantage, and both from the point of view of defence and the utilization of the latest techniques in modern aviation, all air services should be operated by a State undertaking.

The Air Corporation Act which came into force on May 28, 1953, provided for the setting up of two corporations—Air India International and Indian Airlines—one for long-distance international air services, and the other for domestic air services and transport to neighbouring countries.

Since nationalization, the two corporations have made significant progress, both in regard to added services and the carriage of passengers, mail and cargo.

The Indian Airlines Corporation, whose fleet comprised 10 Viscounts, six Skymasters, five Herons and 61 Dakotas at the end of 1958, links up all important centres in the country. Recently two new services—the Srinagar—Leh Service and the

Delhi-Kulu Service—have added to the list. In 1958, aircraft flew about 29 million miles carrying about 29 million passengers and nearly 200 million lbs. of cargo and mail its scheduled and non-scheduled services.

Air-India International its fleet of 19 Super-jets and one Dakota services reaching out to countries, namely, Africa, Australia, Ceylon, Egypt, Italy, Iraq, Japan, Netherlands, Pakistan, Sweden, Thailand, the U.S.A., U.S.S.R., and the U.K. In 1958 it carried about 100 million passengers and covered a distance of over 7 million miles.

Compared with 1947, passenger traffic handled by two corporations in 1958 about three times, the load about 17 times, the loads nine times, and flown more than two and a half times.

Training

The training of pilots, aircraft maintenance engineers, aerodrome officers, control towers, radio operators, technicians and pilot is conducted in the centre of the Civil Aviation Department, Allahabad. Besides, there are the 14 subsidized Flying Clubs at Dehra Dun, Bombay, Madras, Patna, Lucknow, Bhubaneswar, Lucknow, Jullundur, Hyderabad, Nagpur, Jaipur, Indore, Calcutta and Gauhati and four Gliding Clubs at Bangalore, Allahabad and Delhi. They also train for "A" Licences and "B" Licences.

The development of air transport depends to a large extent on the proper construction and maintenance of aerodromes. In India, there are 85 aerodromes which are controlled and operated by the Civil Aviation Department. Three of them are Bombay (Santa Cruz), Delhi (Dum Dum) and Delhi (Ferozpur) are international airports.

During the remaining period of the second Five-Year Plan it is proposed to construct more aerodromes and to strengthen the main ways at the three airports in accordance with

(Continued on next page)

Fine Films By Gujarati Teacher

C. Ranchodbhai, Cape Town, writes:

It was last month that I happened to be present in 'Mitra Hall', Mowbray. It was a specially invited gathering of our Hindu families. There was a fine selection of colourful movies shown by touring cinematographer Mr Vinayachandra B. Patel, who was spending his school holidays for shooting and collecting educational and geographical films for school children.

Mr Patel is a teacher of Shree Bharat Sharda Mandir (School) — a Gujarati school in Johannesburg. His great hobby is touring during his vacation, and showing his own and several imported educational and informative films to our Indians.

The films which he showed us the other day were full of variety—about Physical Culture Yogi Asanas for health, Holy Himalayas, Southern and Northern Rhodesian colourful scenery of Victoria Falls, Kariba Dam and Zimbabwe ruins; Animal fights of interest.

Mr. Patel's commentaries were very helpful to the whole audience. I must congratulate Mr Patel for doing such good work.

During Mr Patel's trip to Cape Province, colourful garden routes were filmed for his educational film collection.

Welcome To New Principal And Vice-Principal

A WELCOME reception will be accorded to Mr P. Subrayen and Mr S. Andhee (Principal and Vice-Principal respectively) at the Shree Gopallal Temple Hall on Tuesday, 30th August, 1960 at 2 p.m.

The following donors will present Trophies to the incoming Principal:

Mr. and Mrs C. R. Singh: Grand Composite, Mr Y. S. Chinsamy: Composite (Athletics), Mr A. Ramdass: Parade, Mr C. R. Parekh: Boys Composite, Mr R. Ramnath: Girls Composite, Mr S. Choonoo: B Division, Messrs Andhee Bros: C Division, Mr R. L. Behares: D Division, Mrs Rambhugan: E Division, Mr J. R. Singh: F Division, Mr Ballasur: Victor Ludorum, Mr P. P. Pillay: Victrix Ludorum, Mr G. H. Maiter: Tug O'War, Mr H. Andhee: Thrift.

Blind Society's Annual Meeting

THE annual general meeting of the Natal Indian Blind Society and the Arthur Blaxall School for the Blind which was to have been held on Saturday last, has been postponed and will now be held on Saturday, 10th September, 1960.

The postponement has been necessitated because of an unfortunate clash of date with the Annual General Meeting of the Durban Indian Benevolent Society.

The General Committee of the Natal Indian Blind Society and the Board of Management of the Arthur Blaxall School for the Blind are appreciative of the excellent work done by the Durban Indian Benevolent Society and have agreed to postpone the Annual General Meetings of their institutions to enable members of the public to attend the meeting.

Canon A. A. Zulu, who is the Guest Speaker at the Annual General Meetings of the Natal Indian Blind Society and the Arthur Blaxall School for the Blind has kindly agreed to the change of the date and the title of his address at the meeting on 10th September will be "The Community and Welfare."

Plea For Ayurveda

ADDRESSING a meeting of the Panel on Ayurveda of the Planning Commission in New Delhi, Mr Galzaril Nanda, Chairman, pleaded for a policy of co-existence of indigenous and modern systems of medicine.

Dealing with the development of indigenous systems, the chairman stressed the need for correlating them with the modern system of medicine, for which expert exponents of the Indian systems should develop the scientific aspects, complement their knowledge with researches in the modern system and resume the development which had been retarded.

Addressing the meeting, Mr D. P. Karmarkar, the Union Minister of Health, said that what was precious in the indigenous systems must be accepted.

SURAT HINDOO ASSOCIATION

2 shops and 1 warehouse—33/35, Cross Street, Durban, in course of erection—to let by tender—for particulars apply 141 Prince Edward Street Durban. Lowest tender not necessarily accepted.

OBITUARY



The late Mr. Harilal Hirjee Soni (Choksi)

A well-known personality of Ladysmith Mr. Harilal Hirjee Soni (Choksi) passed away on the 19th August 1960 at the age of 78 years. The funeral was attended by a large number of Hindus and Muslims. The late Mr. Soni was respected by all sections of the Indian community.

He laid the foundation stone of the new Sanathan Dharma-shala. He also donated a large sum to this institution. He was the treasurer of the Ladysmith Arya Samaj Society. He was cremated according to Vedic rites conducted by Mr. Vithalbhaj L. Mehta.

There was a large crowd from Durban, Maritzburg, Estcourt, Dundee, Colenso and several

DRY RED CHILLIES

No. 1 Mixed Grade Dry Red Chillies. Nett 30lb Bag 45/-

Any amount obtainable for Cash.

Write for Grain Bags and Sugar Pockets.

MAARMANS (Pty) Ltd.
Box 26. Phone 128.
BRITS. Transvaal.

other places: Many relatives also came from different towns.

Shri Amritlal and the family of the late Mr. Soni thank all those who sent telegrams, cables and letters of sympathy. They also express their appreciation for whatever assistance was given them in their bereavement.

(Continued from previous page)

needs of jet aircraft and the technical standards laid down by the International Civil Aviation Organization.

India, it would thus appear, has made steady progress in the annals of air transport. With its vast distances, with the main centres of population far apart, with its strategic situation as the only practicable airway between Europe and the East, with a favourable climate for flying and immense possibilities of economic development, air transport in India offers unlimited opportunities for further development.

"BRONKURE"

Genuine Aryuvaidik Treatment proven. The Greatest Oriental 'ASTHMATIC' And Bronchial Decongestant. TOTALLY HARMLESS

For Asthmatic, Short Breath, And Bronchial Attacks

Instantly relieves and eases Asthmatic attacks. No medicines to take. No irritating injections. You simply light the "Bronkure" sheet and inhale the medicinal fumes. You will immediately start breathing easier and more comfortably.

"BRONKURE"

1 Packet "Bronkure" Sheet For Only 12/6 Post Free

Write To: Sole Agents.

P. O. BOX 5155, Johannesburg, S. A.

Cash with order only. Uncrossed POSTAL ORDERS.

No C.O.D.'s Orders from outside Union to enclose BRITISH POSTAL ORDERS.

Our Natal Agents:

Sun Brand Tobacco Works, 191 Grey Street, — Durban.

Agents WANTED in East Africa and Rhodesia.

Indian Records Now Cheaper!!

7/6 Each (Plus 3d Tax.)

AVAILABLE IN SINGLES OR SETS

Some Of Our Latest Hits:

DIL DEKE DEKHO, UJALA, NAAGMANI, USTAD, MAIN MEHNDI, MISS INDIA, AGRA, NASHE-MEH-HOON, GHAR ROAD, TALAQ, DO USTAD, SANSAR, AMAR DEEP, MOTIHER INDIA.

Special Offer: 1 Box of Gujarati Records Assorted, 20 in Box, At a Give Away Price—30/- per Box.

ORDER NOW — FREE PACKING

C.O.D. Orders to include 7/6 deposit.

Only Obtainable At:

NATIONAL RECORD COMPANY,

2 Ajmeri Arcade (off 141a Grey St. & 50 Cathedral Road) P.O. Box 1574 DURBAN Phone 67882

fifty years ago... August 1910

Report Of The Protector Of Indian Immigrants

(From "The Indian Opinion" August 27th, 1910)

THE following appears in the column entitled "From The Editor's Chair":

The Report of the Protector of Indian Immigrants is just now a reasonable publication and should be studied by every well-wisher of South Africa, especially the candidates who are bidding for Parliamentary honours, whether for the Union Parliament or the Provincial Councils. In self-governing states, as has been so often well said, there can be no room for servile labour. The recently-issued Immigration Commission Report would justify us in using the term "slave-labour." The Commissioners, in tracing the history of the institution of indentured labour, have shown conclusively that the system was established immediately upon [the abolition of slavery, and it was intended to replace the slaves who had become free men. Indentured labour had; therefore, inevitably to assume many of the incidents of slavery, the chief of which was that the employer had control over the body of the indentured servant. This incident, as well as other incidents, of slave-labour are reproduced in the indenture laws of this Province and no matter what may be said against Mr. Polak as regards the cases of ill-treatment cited by him with a view to ending the system, the fact that indentured labour in this Colony savours of slavery justifies his condemnation of the system, and the sooner it is ended the better it will be for this Province as well as the whole of South Africa, and that alike from the European and the Indian standpoints.

The report under review shows that 2,487 men, women, boys and girls were introduced into the Colony during the last year, and, though it shows a falling-off on the previous year, it is still a formidable number. Of these introductions, 1,591 were men, 611 women, 121 boys, 108 girls, 55 male infants and 87 female infants. It is satisfactory to note that the death-rate still continues to decrease, tuberculosis and pneumonia having claimed the largest num-

ber of victims. Death from the two diseases show that mine labour is not suited to the Indian constitution. There were 34 suicides. In our opinion it is still an alarming number, the cause of which will never be found out unless there is an independent and impartial inquiry. The Protector is still concerned about the abnormal death-rate among the children. "This matter," he says "is still receiving such attention as will probably help to a considerable improvement, notwithstanding the fact that this is a most difficult problem for solution." We venture to think that it will cease to be a difficult problem the moment the relations between the employers and the employed become changed to those of an ordinary master and servant, either party being only civilly liable for breach of contract. "Only 2,487 indentured Indians," states the Protector, "have been introduced against 19,598 who have finished their indentures; but against this, 6,479 men, women, and children have re-indentured." The Protector elsewhere admits that this re-indenture is due partly to the high annual poll-tax that indentured Indians are obliged to pay as the price of freedom. Hitherto, for the past few years, labour has been imported only from Madras Presidency, but the board has now decided to fall back upon Calcutta also. We note that, in spite of the protest of the Protector the position of Indian medical officers is not yet to be changed, and that they are still to be appointed and controlled by the Indian Immigration Trust Board. We trust, therefore, that Mr. Polkinghorne's (the Protector) efforts to have the desirable change brought about will be successful. The Protector throws a curious side-light on the Poll-Tax Act of 1895. He says that "It was never intended that it should apply to women, but the wording of the Act in regard to Indian Immigrants was such that payment could not be avoided. It is presumed that only those women who are in a position to pay without undue

strain will now, (i.e. under the Amended Act) be compelled to do so." This coincides with our comments upon the Act of 1910 when it was passed, to the effect that it practically gave little relief to women, and that they still remained subject to harassment and needless inquiry. It is a manifest breach of faith for the Government not to have abided by their original intention, as we now learn that the Act of 1895 was never intended to apply to women.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. Phone 33-1854

All political comment in this issue by N. Dayaljee, "Indian Opinion," Private Bag, Durban.

EDUCATIONAL

—Natal Senior Certificate— Students And Teachers

To ensure success in your examinations you need the assistance of past examination papers with model answers; summaries and paraphrases of set works and model questions and answers on set works.

The examination papers are issued in booklet form containing at least five papers for one subject.....Price 3/6 Model Answers to

Mathematics Papers.....7/6 King Lear (Paraphrase).....5/- English Verse (Paraphrase).....5/- Great Expectations

(Questions and Answers).....5/- Notes on Mercantile Law.....5/- Notes on Economics.....5/- Notes on Commerce.....5/-

Place your order now and enclose Postal Order or cash plus 3d. postage.

Details of publications from:

IDEAL STUDY AIDS,
Natal Bank Chambers,
90 Market St., P.O.Box 3523,
JOHANNESBURG.

Phone 835-6786

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

Special Offer: India-Made Agarbattis

(SHIPMENT JUST ARRIVED)

WHOLESALE TRADE PRICES

THREE ROSES, 3 tolas	37/6 Doz
(Available in Thin/Thick Sticks)			
GATEWAY OF INDIA 3 Tolas	45/- "
" " " 6	90/- "
CHAMELI 2	"	...	18/- "
" " 1	"	...	9/- "
SUGANDH RANI 5	"	...	33/- "
" " 2½	"	...	18/- "
" " 1	"	...	8/- "
" " ½	"	...	4/- "
LATAMANGESHKAR ½	"	...	4/- "
GHANDAN DHOOP 3/- Box of 16 Sticks.			

CASH WITH ORDER — PRICES F.O.R. DURBAN

We have also received Genuine Basmati Rice 1/- per lb. (Minimum Order 100lb)

We are Stockists of all kinds of Indian Dholls, Spices and Condiments, Betelnuts, Almonds, Tamarind, Whole Coconuts and All kinds of Imported Rice.

SPECIAL PRICES TO THE TRADE

Please write for our price list:

K. HARIBHAI & SONS
(PTY.) LTD.

Direct Importers: Wholesale & Retail Merchants

81 Victoria Street,—P.O. Box 2156—Durban.

Telegraphic Add.: "BHAISONS"

*

સલની ભાષા મૌન છે. ભગવાન
ની સુકમાતિસુક્રમ વાણી તે જ
સલ છે. નિર્મળ હૃદય આનંદ-
દાયક છે એમાં કોઈપણ પ્રકારનું
કુચ્છ હોઈ શકે નહિ.
—શિવાનંદ.

પુસ્તક ૫૮ મું—અંક ૩૪

તા. ૨૬ ઓગસ્ટ, ૧૯૬૦.

શુક્ર નક્ષત્ર પે. ૪

સમાનતા, સ્વતંત્રતા અને અંધુત્વ

(લેખક : સિદ્ધરાજ દડોલ)

હું માનું છું કે આજની પરિસ્થિતિમાં સામ્ય કે સમાનતાનું મૂલ્ય સૌથી વધારે છે. હું પોતે આ મૂલ્યને અંધુત્વ મંદાત્વ આપું છું. આર્થિક અસમાનતા અને શોષણ, જે કારણભૂત છે તે દૂર થવું જોઈએ. એ ત્યારે જ બની શકે, જ્યારે સમાજમાં અંધુત્વની ભાવના ફેલાય. બહારના નિયંત્રણથી અસમાનતા મિટાવવું શક્ય નહિ બનશે, અને જો શક્ય બન્યું, તો તે સ્થાયી નહિ બનશે. નિયંત્રણ તો જ્યાં સવાલ આવે છે, ત્યાં મનુષ્યની સ્વતંત્રતાનો પ્રશ્ન પશુ ઉભો થઈ જાય છે.

હું એ કહેવા માંડતો નથી કે બહારનું નિયંત્રણ બિલકુલ જ ન હોવું જોઈએ, પરંતુ સ્વતંત્રતા (સારા અર્થમાં સ્વતંત્રતા, સ્વચ્છંદતાના અર્થમાં નહિ) સારી વ્યવસ્થાનું સાધન હોવું જોઈએ. સમાનતાની સાથે-સાથે સ્વતંત્રતાનું મૂલ્ય પણ આપણે ધ્યાનમાં રાખવું પડશે. આ બંને મૂલ્યોની સ્થાપના અંધુત્વના આધાર પર જ થઈ શકે છે. આ રીતે સમાનતા, સ્વતંત્રતા અને અંધુત્વ (Equality, Liberty and Fraternity) એ જીવો ક્રાંતિ-ઉદ્દેશ્ય આજે પણ આપણી ક્રાંતિનો ઉદ્દેશ્ય હોવો જોઈએ.

શોષણનો જન્મદાતા તથા આજની દિસા કરનાર હોય છે. એથી આજની યુવ્ય સમસ્યા આ પ્રકારના કોષ્ટકો ઓટોમેટિક નિયંત્રણ-શોષ કરવાની છે, જેનાથી અસમાનતા અને શોષણ પર પોતે પોતાનો અંકુશ લાગે અને મનુષ્યની સ્વતંત્રતાની દિસા પણ ન થાય.

જ્યારે અમે યુરોપ ગયા હતા, ત્યારે કેટલાંક સમાજવાદી મિત્રોની સાથે ચર્ચાઓ થઈ. તેઓની સામે પણ એ જ સમસ્યા છે. તેઓ બીજા શબ્દોમાં આ વ્યક્ત કરતાં હતા કે સમાનતા, સ્વતંત્રતા અને અંધુત્વના સમાજવાદી

મૂલ્ય વિના ભૌતિક અને આધ્યાત્મિક શક્તિ પ્રાપ્ત નથી થતી. અત્યાર સુધી સમાજવાદે કેવળ ભૌતિક અને બહારના નિયંત્રણ પર જોર આપ્યું અને એથી જ હવે તે “કલ્યાણકારી રાજ્ય” ની બાંધ મલી (પ્રકાશન એસી)માં પહોંચી ચોબી ગયા છે.

મારા ખ્યાલથી આ ઓટોમેટિક નિયંત્રણ માટે સામાજિક અને આર્થિક રચનાના એકીકરણના આધાર પર જ કરવું પડશે. નાની-નાની સ્વાલંબી વિદેશી એકીકરણમાં સમાનતા સ્વતંત્રતા અને અંધુત્વનો મૂલ્ય ઠકી શકે છે. સ્વાલંબીનનો અર્થ અંધુત્વ સંકુચિત ન લેવું કદાચ માકસે પશુ એ જ કહ્યું હશે કે ઉત્પાદનના જેવો ઉપાય આપણે સહી લઈએ છીએ, તેવી જ રીતે મનુષ્યનું માનસ બની જાય છે. ઉત્પાદનનો ઉપાય એવો રહે, જેમાં ઉત્પાદક અને ઉપભોક્તા તો અંબે સીધા ન આવે પણ વચ-

માં બળર આવતો હોય, તો નકકી અંધુત્વની ભાવના ઓછી થઈ જશે અને શોષણની ભાવના વધી જશે. સીધા પરસ્પરાવલંબી સમાજમાં જ અંધુત્વ ઠકી શકે છે.

એથી ઉત્પાદન કેવળ નાના એકીકરણમાં અને તે પુરું નથી, તે ઉત્પાદન ઉપભોગને માટે અને સ્વાલંબીનના આધાર પર હોવું જોઈએ. આ પ્રકારે દરેક પક્ષથી આપણે એ પરીણામ ઉપર પહોંચીએ છીએ કે આર્થિક રચના વિદેશી અને સ્વાલંબી પદ્ધતિની ઠોળી જોઈએ. —(દિલીપરથી અનુવાદ)

રવિશંકર મહારાજ જ્યારે સ્વચ્છતા શી છે

સને ૧૯૧૮ની આ વાત છે. આ સમયમાં મહાત્મા ગાંધીજી નડિયાદ આબા હતા અને તેમની સાથે રવિશંકર મહારાજ પણ આબા હતા. તેઓ તો યુવરાતના દાદા હતા અને આજે તો બુદ્ધાનનું કામ કરી રહ્યા છે.

ત્યાં આગળ કોષ્ટક બાઈ મહાત્માજીને માટે લીલી દ્રાક્ષ લાવ્યા હતા. આ લીલી દ્રાક્ષ સાફ કરવાની હતી. રવિશંકર મહારાજને મહાત્માજીને ખાવા માટે દ્રાક્ષ સાફ કરવા વિચાર્યું અને પાસે ચોકડી હતી ત્યાં જઈને એક વાટકામાં પાણી લઈ દ્રાક્ષ ધોવા બેઠા. એક બે વખત લીલી દ્રાક્ષને પાણીમાં ઝબોળાને મહાત્માજી પાસે તેમણે તો દ્રાક્ષ મૂકી. અને આ દ્રવ્ય મહાત્માજી એકીટરો જોઈ રહ્યા હતા. અને રવિશંકર મહારાજનો મનમાં ને ત્રનમાં પ્રશ્ન થતા હતા કે, “મહાત્માજીને ખાવા માટે મેં દ્રાક્ષ ધોઈ આપી.”

રવિશંકર બધી દ્રાક્ષ ધોઈ રહ્યા એટલે મહાત્માજીએ દ્રાક્ષ ભેતાં જ જવાય ક્યો ક : “તે શું કયું ?”

રવિશંકર મહારાજ તરત જ જવાય આપ્યો : “મેં દ્રાક્ષ ધોઈ.”

“દ્રાક્ષ ધોઈ કે ખમણી ?” મહાત્માજીએ કહ્યું : “તુ દ્રાક્ષને તો ધુએ છે પણ તારો હાથ તો મેલો ને મેલો રાખે છે તેવું શું ? દ્રાક્ષને ધોતાં પહેલાં તુ તારો હાથ સાફ કરે તો જ દ્રાક્ષ ધોવાય નહિ તો પછી ધુળ ઉપર લીપણ છે. તને ખાતરી ન થતી હોય તો સ્વચ્છ પાણીમાંથી તારા હાથમાં થોડું પાણી લઈ તેના ટીપા નાંખ એટલે તને ખાતરી થશે કે તે દ્રાક્ષ ધોઈ છે કે બગાડી છે.”

શાંપ્લીલના પીડિતો સરકાર પાસેથી પાઉંડ ૩૫૦,૦૦૦ તુકથાનીના માંગે છે

શાંપ્લીલના કલેઆમથી તુકથાન પામેલા પીડિતોએ સરકાર પાસેથી ૩૫૦,૦૦૦ પાઉંડથી ૪૦૦,૦૦૦ પાઉંડ સુધીની તુકથાની માંગી છે. મીનીસ્ટર ઓફ જસ્ટીસ ઉપર લખાયેલ ૨૦૦ હક્ક-પત્રો મોકલાયાં છે. મીનીસ્ટર ઓફ જસ્ટીસની સાથે વડા મોલીસ અમલદાર લેફ્ટનન્ટ કનલ જી. ડી. પીબનાર પણ આ ઘવામાં જોડાયા છે. આ બંને જણા ઉપર શાંપ્લીલના નિરાશીતોએ ઘાવો માંડ્યો છે.

આ માંમણી કરે છે ઇબ પામેલા એ અને ચરુ પામેલાના કુટુંબો. ૬૯ માણસો આ ગોળાગારમાં ચરુ પામ્યાં હતાં અને ૧૮૦ ઇબ પામ્યાં હતા. બેહાનીસખના એક વકાઇ મંડળે આ ઘાવો હાથમાં લીધો છે. તેઓ આ વિષે હજી કંઈ કહેવા માંમતા નથી.

ઇબ પામેલામાં ઘણા કાપમને માટે અપંગ થઈ ગયા છે. અને લગભગ હજી બામવનામ પરિપતાલમાં પડ્યાં છે. એક કુટુંબ જેની અંદર ૨૨ નાની વયના બાળકો છે તેઓ ત્રણ વડીલો ગુમાવી બેઠાં છે. એ ત્રણની માસીક આવક ૧૨૦ પાઉંડની હતી. આમ કષ્ટ પેટલા આજે રોટી વમર જીએ મરે છે.

આ ગોળાગાર અંગે જે તપાસ પંચ નીમાઈ હતી તેનો અહેવાલ હજી સુધી તઈયાર થયો નથી. આ તપાસ પંચની બેઠક ૩૪ ડિવિઝન સુધી બેઠી હતી અને લગભગ ૩૦૦૦ પાના ભરી રિપોર્ટ તઈયાર થયો હતો. એવું સાંમળવામાં આવે છે કે જસ્ટીસ વીસલ આવતે મહિને આ તપાસ પંચની તપાસણીનો અહેવાલ યાને ન્યાય આપશે.

આ મૂલ્યોની સ્થાપનાને માટે કંઈક બંધારની અથવા પરિસ્થિતિનમ નિયંત્રણ, ઉપયોગી અને જરૂરી બની શકે છે, પરંતુ એવા નિયંત્રણોમાં હમેશા પ્રશ્ન એ ઉઠે છે કે નિયંત્રકના નિયંત્રણ કોણ કરે અને કેવી રીતે કરે? આજ સુધીનો અનુભવ આપણને એ બતાવે છે કે સમાજમાં પરસ્પર વિરોધી હિતોની વચ્ચેમાં ત્રાણનું સમતોલ રાખવાના બહાના હેઠળ નિયંત્રણ કરવાવળો જ કુઃખકતી બની જાય છે. રક્ષક બક્ષક બની જાય છે, આજના યુગમાં, જ્યારે વિજ્ઞાનની અહુલ પ્રગતિ થઈ છે, ત્યારે કોષ્ટકેન્દ્રીય સંસ્થા યા વ્યક્તિના હાથમાં નિયંત્રણનો અધિકાર આપવો અહુલ ખતરનાક છે. એક વાર કેન્દ્રીત સત્તાના હાથમાં નિયંત્રણ આપી અથવા કેન્દ્રીત સત્તાની આવશ્યકતા આપણે સ્વીકાર કરી લઈએ છીએ, તો પછી ઉત્તરોત્તર અધિકારિક કેન્દ્રીત નિયંત્રણના તર્કસિદ્ધ પરીણામથી આપણે બચી શકતા નથી.

કેન્દ્રીકરણ હમેશાં અસમાનતા અને

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૨૬ ઓગસ્ટ, ૧૯૬૦.

ઇતિહાસના બોધપાઠો

ચારે આખા આફ્રિકાની અંદર નવા નવા ફેરફારો થાય છે અને વધારેને વધારે રાષ્ટ્રો સંસ્થાનવાદનાં ઝંઝીરમાંથી છૂટી સ્વતંત્ર થતાં જાય છે ત્યારે દક્ષિણ આફ્રિકાના ગોરા સત્તાધીશો એમ માનતાં અને વર્તતાં જાય છે કે બહુ એમની સત્તા અને હાલની પરિસ્થિતિ સદાકાળ, કાયમી અને ઈશ્વર-નિમજ્જીત છે. કટોકટીના ધારો હજુ પણ ચાલુ છે; અને દેશને કટોકટીના ધારાથી જકડી નેશનાલીસ્ટો દેશનો વહિવટ મરજીમાં આવે તેમ અને ઠીક લાગે તેમ ચલાવે છે. જે રીતે તેઓ આ દેશમાં તંત્ર ચલાવે છે તે ઉપરથી એમ લાગે છે કે તેઓ ઇતિહાસના બોધપાઠો ભૂલ્યાં છે. તેઓની એવી માન્યતા જણાય છે કે તેમની સત્તા ઈશ્વરી-અક્ષિય છે. અને એમાં કંઈ ફેરફાર યદ્ય શકે નહિ. તેઓ એ ભૂલી જાય છે કે જીવન સ્થાયી અને એકધારું હોતું નથી—એ તો હંમેશાં બદલાતું રહે છે.

એક ભતિ બીજી ભતિ ઉપર વર્ચસ્વ પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયત્ન કરી રહી છે એજ વાતાવરણ અહીંના સરકારની આબુબાબુ પ્રસારી રહી છે. સૌથી વધારે નસીબદાર છે સ્વતંત્ર થતાં આફ્રિકન રાષ્ટ્રો. ગર્યાલે ચર્ચાલશાહીથી બચાઈ મારી હતી કે સામ્રાજ્યની અંદર નષ્ટ થતી સામ્રાજ્યવાદમાં તેઓ પ્રધાનોની સભામાં પ્રમુખસ્થાને ન હતાં. આલું બોલ્યાને ઘણા વરસો વિલા નથી. આ તે: મહાન શખ્દો હતાં જેની પાછળ લક્કરી તાકાત અને વિશ્વના સૌથી ઓટાં સામ્રાજ્યની મહાન કુટનીતિ હતી. આ અભિમાની શખ્દો બોલ્યાને આ મહિને ૧૮ વરસો થયાં છે. તે વખતે ચર્ચાલના ‘નગ્ન ફ્રીરે’ ‘હિંદ ઓટોની’ હાકલ કરી હતી અને એ સ્વાતંત્ર્ય માટેની આખરી હાકલ હતી. આ પછી થોડા વખતમાં સંભોગે એવા આઠ્યાં કે એજ ‘નગ્ન ફ્રીરે’ તૂટી પડતાં સામ્રાજ્યવાદની અંદર હિંદુ-સ્તાનને સ્વાતંત્ર્ય અપાવ્યું. હિંદીઓને પૂરેપૂરી સ્વતંત્રતા સિવાય બીજું કંઈ સંતોષી શકે એમ નથી, આ શખ્દો ચર્ચાલે ૧૯૪૨ માં ઉચ્ચાર્યાં હતાં; પાંચ વરસ પછી હિંદુસ્તાને સામ્રાજ્યવાદની અંદર સ્વાતંત્ર્ય મેળવ્યું અને ત્રણ વરસની અંદર પ્રજાસત્તાક રાજ્ય પણ મેળવ્યું.

હિંદને માટે સ્વાતંત્ર્યનો રસ્તો લાખો અને હુઃખ તથા કડ-વાશથી ભર્યો હતો. ખલાસીના યુદ્ધથી ઓગસ્ટ ૧૫—૧૯૪૭ સુધી જ્યારે બ્રીટીશ કુટુંબો પાછા ગયા ત્યાં સુધીના હિંદના ઇતિહાસના પાના હુઃખથી ભરપૂર છે. એ હુઃખ જે રાષ્ટ્ર સ્વતંત્ર પ્રાપ્ત કરવા માંગે છે તેના રસ્તામાં હંમેશા આવે છે, પરંતુ આખરે એજ રાષ્ટ્ર સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્ત કરે છે. ૧૮૫૭ના બળવા પછી હિંદ-વાસીઓ ઉપર જે જીલમ ગુજર્યો તેનાથી પત્થર હૂલવાના પણ પીગળી ગયા. હજારોને હજારો નિર્દોષ પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બાળકોના કરપીણ કતલ બ્રીટીશ લોકોએ કર્યો. એના પૂરાવા સાબીતી માટે હજુ છે. દેશમાં કલેઆમથી લોકોને કાચુ હેકળ લીધાં હતાં. તે વખતે લોકો એમ સમજ્યાં કે બ્રીટીશ શક્તિથી બચવું સુરક્ષેલ છે. પરંતુ ત્રીસજ વરસની અંદર લોકો જાગૃત થયા અને તેઓએ સ્વાતંત્ર્યના બીજ પણ રોપ્યાં. જ્યારે ૧૮૮૦માં સલા-મતી માટે ઇન્ડિયન નેશનલ કોંગ્રેસની સ્થાપના થઈ ત્યારે કોઇને કલ્પનામાં પણ જ્યાલ ન હતો કે આવતાં ત્રીસ વરસમાં એજ કોંગ્રેસ સ્વાતંત્ર્યની પ્રાપ્તિ માટે તઈયારી કરવા લાગશે. આલુંજ બીજી જગ્યાએ પણ બનશે, અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં પણ એવું જ

બનશે. ગોરાઓ સદાને માટે લાખો કરોડો ઠાળા માનવો ઉપર રાજ ચલાવી શકશે એ એમની બૂલ ભરેલી માન્યતા છે. ફેરફાર એ મનુષ્ય જીવનનો મૂખ્ય ક્રમ છે. જે ગોરાઓ આનો જ્યાલ રાખી, આ દેશ આફ્રિકનોનો છે એટલે એમને હકક આપીએ એ નીતિ અખત્યાર કરે તો દરેક કોમ આ દેશમાં સુખથી રહી શકશે. આ દેશ કુળક્રમ છે. એમાં બધા માટે પુરતું છે. પરંતુ કમન-સીએ ગોરાઓ પોતાને માટે બધું જ રાખવા માંગે છે. તો પછી જ્યારે આફ્રિકનો હુઃખ અને પીઠા, શાર્પવીલો અને લાંગાઓ, લોકેશનો અને પરવાનાના કાયદાઓ અને માનવ હકક વિના કંટાળી સ્વાતંત્ર્યની કુચ માંડે અને સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્ત કરે અને એ બધી વસ્તુઓ પોતાને માટે જ ગોરાઓની જેમ રાખવા માંગે તો તેઓને કોણ હોય હાથ શકે? ગોરી દક્ષિણ આફ્રિકા એ ઘણુ યે વિચારવાતું છે.

તમારું લવાજમ હજુ બાકી છે ?

જો બાકી હોય તો આજે જ મોકલી આપોને! ઘણા બાકી બેતોના લવાજમો આવી મયાં છે, તેનાથી અત્યાર સુધી તો હમારૂં માર્કેટ જેમ તેમ અખડ્યું છે, પરંતુ આપના જેવા જે થોડા બાકી રહી ગયા હોય છે, તેઓ જે હવે જલદી નહિ મોકલશે તો હમારી સ્થિતિ કરોડી થઈ જશે.

છાપા માટે કામળ, સાઢી, સ્ટેપ અને કામ કરનારાઓના પમારો એ બધું જરૂર મહીને ચુકવવાતું હોય છે અને હવે સીલક કથી રહી નથી! શું થાય? બીજો કોષ ખલાજ રહ્યો નથી, મારે જ આપને આગ્રહ ભરી વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે, આજે જ તમારું લવાજમ મોકલી આપો અને હમારી સુરેલોડી દુર કરો.

આ દેશમાં મહાત્મા ગાંધીજીના સસ અહિંસા, સમાનતા, સ્વતંત્રતા, વિગેરેના અણુમેલ સંદેશ આજના અર્થાત વખતમાં, એમના જ પ્રિય પત્ર “ઇન્ડિયન ઓપિનિયન” મારફતે ઘેરે ઘેરે પહોંચતા રહે તે માટે ઘણા બાકી બેતો, દર વર્ષની શરૂઆતમાં જ પોતાના અને મીત્રોના લવાજમો આજળથી મોકલી આપી પૂ. બાપુ પ્રત્યેનાં સાચાં પ્રેમ અને લામણી પતાવી રહ્યાં છે, અને એ રીતે પૂ. બાપુનું આ દેશમાં શરૂ કરેલું અને અખડ રીતે ચાલુ રહેલું આ નિરવાર્થ માનવસેવાના કાર્યમાં સુદર મદદ કરી રહ્યાં છે.

માટે તમે પણ આજથી નિશ્ચય કરી નાખો અને વરસની શરૂઆત માં જ લવાજમ મોકલી દઇને હમારો કાર્યને સહેલું અને સરળ કરી આપો કે જેથી પુરા ઉત્સાહથી હમે પણ પૂ. બાપુનો આ દેશના સેવામય જન-કલ્યાણ માટે ચાલુ રાખી શકીએ.

આશા છે હવે પછી ઠીલ નહિ કરશે કારણકે, આપની સહેલે આજળથી આવાં કોમતી લોકહીતકારી કાર્યને ઘણું જ ખમતું પડે છે.

“વ્યવસ્થાપકો”
“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન.”

રાષ્ટ્રનું શીલ

જી અને પુરુષમાં કોષ મુળજીત કરક નથી; જે કંઈ ભેદ છે તે બહારના છે, શરીરનો ભેદ છે. અંદર ની ચીજ એકજ છે, પરંતુ આપણા સમાજમાં આ કલ્પના કરવામાં આવી છે કે, સ્ત્રીઓ એટલે સંસાર, આથી વધુ ખોટી કલ્પના બીજી કોષ હોઈ શકે નહિ.

સ્ત્રીઓ બાળકોનું સંજોપન કરે છે એટલા માટે હરમાં અને વ્યવહારમાં જેને વધારે મમ આપવો પડે છે એ કીક છે પરંતુ સ્ત્રી અને પુરુષ બંને આશક્ત સંસારી પણ થઈ શકે છે અને બકિતમાન, સેવાપરાયણ પણ થઈ શકે છે. પરમાર્થમાં સ્ત્રી પુરુષનાં અધિકારમાં કોષ ફરક નથી. પરંતુ સ્ત્રીઓના હાથમાં જે સત્તા છે તે બીજા કોઈના હાથમાં નથી; અને તે આ સમાજનું શીલ બંધી શકે છે.

શીલ બરાબર ન રહ્યું હોય તો રાજસત્તા સારી હોવા છતાં, આપાર વ્યવહાર સંગીન હોવા છતાં અને માણસ વિકાન બન્યા છતાં પણ દેશ નેખમમાં છે આપણે તેને બચાવી શકીશું નહીં.

કેવળ વિદ્યા, કેવળ બ્યાપાર, કેવળ

બવહાર અને કેવળ રાજ્યસત્તા કામ માં નહીં આવે. એથી સમાજ ઉત્તમ ને શક્તિશાળી થતો નથી; ટકી ચક્રતો પશુ નથી.

આ શીલ (રાષ્ટ્રનું ચારિત્ર્ય) બનાવવાની શક્તિ સ્ત્રીઓના હાથમાં છે. એને હાથક જે સ્ત્રીઓ રહેશે તે એથી તેઓ જેટલું કામ કરી શકે તેટલું ખીલું કામ નહીં કરી શકે. એટલા માટે સ્ત્રી શિક્ષણમાં સૌથી વધુ મહત્વની વાત આ જ હોવી જોઈએ કે નવી સ્ત્રીઓને ભક્તિમાર્ગની હમતની લાગી રહી હોય.

મેં ધણીયે વિદ્યાર્થીની અભ્યાસ કર્યું છે. અનેક આપણો ગાન મેળવ્યું છે. આટલું બધું કર્યું છે તે પછી એનાથી સ્ત્રીશક્તિ શક્તિ નથી મળતી કે નથી મળી કે જેટલી મારી માતાના સ્મરણથી અને મળે છે જે રીતે તે પૂજા કરતી હતી; ભક્તિભાવ થી બળન માતી હતી અને જે રીતે ભક્તિભાવથી એની આંખોમાંથી આંસુ વહી જતાં હતાં, બનવાના સ્મરણમાં એ પોતાની જાતને ભૂલી જતી હતી અને જેવી રીતે કોઈ પણ પારોશીની સેવા કરવાની તક મળે તે તેને આનંદ થતો અને તે જેવી રીતે ત્યાં દોડી જતી હતી, આ બધાનાં સ્મરણથી અને જે શક્તિ તાકાત મળે છે તે અનેક વિદ્યા પ્રત્યાદિથી નથી મળી, આ મારા અનુભવની વાત છે અને ખીલજોનો પશુ તેવો જ અનુભવ છે.

આને જે શિક્ષણ આપવામાં આવી રહ્યું છે. તેમાં ભક્તિમાર્ગનું અધિષ્ઠાન નથી, એટલા માટે શીલ બનાવવા-હકવા માટેની મોટી શક્તિ પશુ મળતી નથી. અને શાળાઓમાં આ ચીજ રહી નથી, તેમ ઘરમાં પશુ જોઈ શકાય છે. દેશને માટે આમાં મોટું જોખમ રહેલું છે.

શિક્ષણ વધુ તે છે, કન્યાઓ શિક્ષણ પશુ મેળવે છે પરંતુ શીલ બનાવવાની શક્તિ તેમનામાં આવતી નથી.

પહેલાં સ્ત્રીઓ બહેલી નહોતી તે પછી તેઓ બાળકોનું શીલ-ચારિત્ર્ય ધરાવતી હતી. પરંતુ આને આ પરંપરા ટુટી ગઈ છે. પુરાણી બધી ચીજો સારી જ હોય છે એવું નથી. જેટલીક ખોટી ખરાબ પશુ છે. પરંતુ ખોટી અથવા ખરાબ વાતો આપણે ન લેવી જોઈએ અને સારી વાતો પકડી રાખવી જોઈએ.

પરંતુ હું જોઈ રહ્યો છું કે, આપણા ઘરોમાં ભક્તિમાર્ગની પરંપરા ટુટી રહી છે, અને શાળાઓમાં તે જોવા મળતી નથી.

તેઓ. જેટલાક ઉદ્યોગો જાણી તે શીખી શકે છે, ભક્તિમાર્ગ અને શીલને બદલી વિદ્યા, કળા, ઉદ્યોગ, શીવજી, કંતાઇ, વજીરકામ, સંગીત, યોગકામ

તરેક તરેકનાં કામો શીખે છે, પરંતુ બધું મળીને (જેવટમાં તે) ભક્તિ અને શીલની બાબતમાં તે સાવ ખેંચાર (અજ્ઞાન) રહે-અને છે. દેશને માટે આ વિચારવાનો વિષય બની ગયો છે.

આ બધું વર્ણવીને હું કહેવા માગું છું કે સ્ત્રીઓ એ જાણે કે પોતાની શક્તિ કમ છે.

બાળપણમાં બાળકો તેમના હાથમાં રહે છે. તેમને તેઓ જે રતનપાન કરાવે છે, તેની સાથે જો પરમેશ્વર-નિષ્ઠાનું દ્રવ્ય પશુ પીવડાવે, તે તેઓ એક બારે મોટું ને મહત્વનું કામ કરશે; દેશને ખૂબ મોટો હાથ યશે.

એક શિયાળનું બચ્ચું હતું, જીવાન હતું અને એક છુટી સિંહણ હતી. આ શિયાળ તેની સામે પોતાની બાઇ ઠાંકવા લાગ્યું. મેં અનેક વિદ્યા મેળવી છે, કૌશલ્યનું શિક્ષણ લીધું છે, અંગ્રેજી પશુ કંઈક જાણું છું વગેરે. પેલી ધરડી સિંહણમાં ઉઠવાની પશુ તાકાત નહોતી, એની સામે શિયાળનું બચ્ચું જમીને આવી બધી વાતો કહેવા લાગ્યું. એ સાંભળી સિંહણે જવાબ આપ્યો; 'ખેટા, તું ખંઠાકુર છે. વિદ્યાન છે, ક્ષિમાં શંકા નથી. દીકરા, તને ધન્ય છે, પરંતુ એક વાતની કમી છે. જે

કુળમાં તું પેલા થયો છે તેમાં દાથીને શિકાર થતો નથી! આ તારો દોષ નથી. તારા કુળમાં જ આ વાત નથી.'

આ બધા પુરૂષો જાત જાતની વિદ્યા શીખીને એકલાવ વધારી રહ્યા છે; હિંસા પશુ વધારી રહ્યા છે, એ બધા માંથી સમાજને બચાવી-ઉઠારી લેવાની શક્તિ આ વિદ્યાને કળામાં નથી હોતી. એ બધી શક્તિ તે શીલમાં છે, જેનું શિક્ષણ ભક્તિ માર્ગમાંથી મળે છે.

મેં જોયું છે કે અશિક્ષિત સ્ત્રીઓ જેઓ જાતે ખેતરોમાં જઈ કામ કરે છે તેઓ જેટલી શુભામ નથી હોતી જેટલી બહેલી સ્ત્રીઓ શુભામ છે! જેનું કારણ એ છે કે, બહેલી આરામ પ્રિય હોય છે! એટલે પતિદેવના હાથમાં રહ્યા સિવાય એમનો ખીલો કોઈ આરો નથી એમની ખીજ મતિ નથી.

ભારતમાં સ્ત્રીઓની પ્રતિષ્ઠા છે. લોકમાન્ય ટીળે કહ્યું છે કે, હિંદુ-રતાનમાં ધર્મનું રક્ષણ સ્ત્રીઓએ કર્યું છે, શીલનું રક્ષણ તેમણે કર્યું છે. એટલા માટે હું કહું છું કે સ્ત્રીઓને બહેને મતાધિકાર મળ્યો હોય કે કેટ-જેટલીયે વિદ્યા મેળવી હોય તે પશુ તેનાથી કામ ચાલશે નહીં. (સમાપ્ત)

શિક્ષણ કેવું હોવું જોઈએ

“એક અમેરિકન વિદ્વાનના બાલકમાંથી તારવેલું”

“પુરુહુ સુખ તે જાતે નયો” આ કહેવત પ્રમાણે દરેક મનુષ્યે નિરોગી રહેવું જોઈએ. તંદુરસ્ત બનવું એ મોટે ભાગે આપણા હાથની વસ્તુ છે, મજા ઠાપણાઓમાં માંદગી આવે છે એ આપણી ભૂલનું જ પરિણામ હોય છે. શારીરિક રીતે કંઈ હોય કંઈ હોય છે, અને કુદરતને તે સુધારવા સુરક્ષેલીમાં સુકાવું પડ્યું હોય, એવા વખતે આપણને જે વેદના યાવ છે તે તે શોધી રીતે જીવન જીવવાનું શિક્ષણ મેળવવા માટેની કુદરતની ચીમકી છે.

શરીરની સંભાળને તે બાળવર્ષથી માંડી પી. એચ. ડી. થતાં સુધીનાં તમામ વર્ષોમાં દર અઠવાડિયે ઝાઝામાં ઝાઝા એક કલાક જેટલું અભ્યાસ ક્રમમાં રચાવ મળવું જોઈએ. એ અભ્યાસ ક્રમમાં આહાર ત્રિપતક સંપૂર્ણ શિક્ષણ પશુ આવી જાય, જેવું આપણે આજે જાણીએ અને જેવું આપણા પુર્વજોએ આજું હતું તેવાં જ આપણા શરીર બન્યાં છે. રેસ્તોરે અને હોટલોના સ્વાદીષ્ટ પદાર્થોથી રમ્પે લોભાતા, તેઓ તમારી હોબરીનું સત્ત સુસ્તી જનાર રાક્ષસો છે, તમારા રનાયુઓને તેઓ જેટલા બારે બારે છે, તેટલું જ તમારા ખીરસાને તેઓ હળવું કરે છે!

આજના જમાનામાં આપણી જે કોઈ બધુંકર જૂલ થતી હોય તે તે એ છે કે, માનવજાત અત્યારે મોટા ભાગનું બેકાકું જીવન ગાળતી થઈ ગઈ હોવા છતાં, પહેલાંના અમિત જીવન માટે આવશ્યક તાકાત અને ગરમી આવનાર ખોરાક જ ખાવાનું હજી માને રાખે છે. તેથી શરીરની અંદર કચરો જ જામે છે! આપણી ધરપી-તાલો એવા લોભથી ઉભરાઈ રહી છે; કે જ્યાંએ પોતાની હોબરી ઉપર વધારે પડતો બોલો નાખ્યો હોય નિકાશ કરતાં આશાતનું પ્રમાણ વધી જવાં છં પોતાની આંતરિક અર્થ-વ્યવસ્થા તોડી નાખી હોય છે!

શરીર નિરોગી રાખવા માટે ખીજ એક આવશ્યક અને બહુ જરૂરી વસ્તુ છે. જાત મહેનત. રોજ થોડું જાત મહેનતનું કામ કરતાં શીખવું જોઈએ; કુદરતે વિચાર કરવાની શક્તિ આપી છે તે કિવાના માર્ગદર્શક તરીકે જ રહેવી જોઈએ તેની અવેજ તરીકે નહીં. જે વિચાર પાછળ ક્રીયા થતી નથી તેના માનસીક શોભ છે, અભ્યાસ દરમ્યાન જ જાત મહેનતનું શિક્ષણ આપવું આવશ્યક છે. ઘર, આંગણું, સાક કરવાનું, બાગ બગીચાને ખેતી માં ખોદ કામ વિગેરે કરવાનું, રસોડા

માં મદદ કરવાનું, વિગેરે જીવનના જરૂરી કાર્યોની તાલીમ આપવી જોઈએ. આ ઉપરાંત જરૂરતો અને રમતોનો પદ્ધતિસર અભ્યાસક્રમ હોવો જરૂરી છે.

આહારની જીખ પછી જાતીય વાસના આવે છે, એ આપણી પ્રબળમાં પ્રબળ વૃત્તિ અને મોટામાં મોટો કોષ્ટકો છે, પુરૂષોને સ્ત્રીઓના સૌંદર્ય તરફ કુદરત એવું તે આકર્ષણ આપી શકે છે કે આપણે તેની પાછળ માંડાં થઈ જઈએ છીએ. તેવે વખતે જાતીય વાસના આપણા રક્તમાં એક અગ્નિની જ્વાળા રૂપે પ્રજ્વલિત થાય છે અને આપણા આખા વ્યક્તિત્વને સળગાવી શકે છે.

આજની કહેવાતી પશ્ચિમી સંસ્કૃતિએ અણસમજ્યે આ જાતીયવૃત્તિને વિકસાવી શકી છે. આપણા પુર્વજો તેને ધીમી પડેલી રાખી શકતા: કારણકે તેઓ જાણતા હતા કે વમર ઉત્તરને પશુ તે જોઈએ જેટલી પ્રબળ હોય છે. આપણે તે તેને ઉત્તરજનના હળવે પ્રયાસે-જેવા કે અર્ધાનગન સૌંદર્ય પ્રદર્શનો, જાહેર ખખરા, શીલમે, નાચ માન વડે તેને કુમાવી દ્રષ્યો છીએ એટલું જ નહિ પશુ તેની સાથે તેના સમર્થનમાં એવો સિદ્ધાંત ઉભો કરીએ છીએ કે વાસનાને દબાવવી એ જુલ છે-મોટું છે. જ્યારે ખરી રીતે તે આ વૃત્તિઓનો સંયમ એ તે સંસ્કૃતિની પ્રાયશીક શરત છે. માટે વાસનાઓના સંયમ માટે શરૂ-આતથી જ સંભાળ પૂર્વકનું અનુકરે સામાન્ય જ્ઞાન બાળકને આપવું જોઈએ.

જીવનમાં આરોગ્ય જેટલું જ અમત્યનું રચાવ ચારિત્રનું છે. સુહૃદનું રચાવ ત્રીજું. જ્ઞાનપણથી જ બાળકને ઉત્તમ ચારિત્રનું શિક્ષણ શરૂ થઈ જવું જોઈએ, દરેક શાળાઓનું સૌથી મોટું કામ મનુષ્ય માત્રમાં રહેલા અર્ધભાવ રૂપી સેતાનને કાઢી સજ્જનમાં રૂપાંતર કરવાનું છે. સજ્જન એટલે એવો ગાણસ કે જે હંમેશાં ખીલની હામણી નો વિચાર કરે, માયાળુ શબ્દો વાપરવામાં કંઈ ખર્ચ લાગતો નથી છતાં તેવું મૂલ્ય બહુ મોટું છે. કોઈનું જીવું કદી બોલીએ તે તે મોઠું યા પહેલું પાછું આવીને આપણને જ કુ:ખ આપવાનું છે. જીવન સંગ્રામમાં કોંકર જ ખવડાવરી, ઉકું વિચારીએ તે ખીલનું જીવું બોલવું એ આત્મ-પ્રશંસા કરવાનો અપ્રમાણિક માર્ગ છે. એવા ઉલાડા સ્વાભિમાનથી આપણે પર થવું જોઈએ, કોઈને સારી ગ્રેક વાતો ન કહી શકો તે કારણ નહિ બોલવું. જુડું બોલવા કરતાં “કશું જ ન બોલવું” એ બારેમાં બારે બોલવાની કુશળતા છે.

કુટુંબ શિક્ષક અને ધર્મ, ચારિત્ર્ય હકનાર બળ છે. ૫૦,૦૦૦ થી વધુ વર્ષ માણસ શિકારી તરીકે જીવ્યો (અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૨૭૧)

ન્યાસાલેન્ડ બંધારણ પરિષદની યદ્ધ ગયેલ ક્ષેત્રમંદ પુર્ણાકૃતિ

૬૦૦માં લેન્ડરટર હાઉસમાં મળેલી ન્યાસાલેન્ડ બંધારણીય પરિષદનું કામ ક્ષેત્રમંદ રીતે પાર ઉતરી ગયું છે અને ન્યાસાલેન્ડના નવા બંધારણ અંગે આફ્રિકન યુરોપીયન અને એશીયનની સંપૂર્ણ સંમતિથી સારી રીતે સમજૂતી અને સમાધાન થઈ ગયું છે.

ન્યાસાલેન્ડના બંધારણ અંગે આ રીતે મજબૂત કરાર મુજબ આફ્રિકનોને ધારાસભામાં તેમ જોડાઈકયુટીવ કાઉન્સિલમાં એમ બંને સભાઓમાં બહુમતી મળશે.

આ ડેન્કરન્સ બે અઠવાડિયાં પર શરૂ થતાં ન્યાસાલેન્ડની માલાવી કોંગ્રેસ ના અને આફ્રિકન ડેલીગેશનના મેમ્બર ડો. ડેરટીંગ્સ વાન્ડાએ જે મામળાઓ પેશ કરી હતી તે બધી રવીકારાઈ નથી એટલે તેને માગ્યા કરતાં આફ્રિકનો તે શોડું મળ્યું છે તે છતાં સમજૂતી અને કરાર થઈ ગયા છે જે આફ્રિકન, યુરોપીયન અને એશીયન એ ત્રણે કોમોએ કામચલાઉ બાંધ ઊડાની પ્રથમ સતીય નીતિને આધારી છે.

મેકલેઓહનું મંતવ્ય

ડેન્કરન્સની પુર્ણાકૃતિ કરતાં સંરથાન મંત્રી મી. મેકલેઓહ કહેલ પ્રવચનમાં ન્યાસાલેન્ડની યુરોપીયન કોમની યુનાઈટેડ ફેડરલ પાર્ટીના વડા મી. ડીકસનેને અંબલી આપી જણાવ્યું હતું કે તેમણે આ કહેલ જવાબદારી અને દાખવેલ રચનાત્મક નીતિને લીધે, તેમ આફ્રિકનો ના મેમ્બર ડો. વાન્ડાએ બાંધ-ઊડાની જે ઉમદા નીતિ દાખવી છે તેને પ્રિચ્છામે પરિષદ આ રીતે સહજ થઈ છે.

ન્યાસાલેન્ડના નવા બંધારણ સુજબ

ન્યાસાલેન્ડના આ નવા બંધારણ નીચે દેવે જે સુટણી થશે તેમાં ન્યાસાલેન્ડમાં લગભગ એક લાખ માણસો મતદાન કરી શકશે. જે કારોબારી-એકઝીક્યુટીવ કાઉન્સિલ નીમણે તે ૧૦ સભ્યોની રહેશે અને ધારાસભા ૩૩ સભ્યોની બનશે.

એકઝીક્યુટીવના દશ સભ્યોમાં પાંચ સરકારી અને પાંચ બીન-સરકારી સભ્યો હશે. પાંચ બીન-સરકારી સભ્યોમાં ત્રણ આફ્રિકનો અને બે બીન આફ્રિકનો રહેશે.

ધારાસભા ૩૩ સભ્યોની બનશે, તેમાંના ૨૮ પ્રભાના સુટેલા હશે, આમાંના ૨૦ આફ્રિકનો ઉતરતી લાયકાતવાળા મતદારોના સુટેલા હશે અને ૮ ઉચ્ચ કોટીની લાયકાતવાળા મતદારોથી સુટેલાએ હશે.

જેમણે ૧૦ વર્ષ સુધી કરવેરા ભર્યા હોય, તેમને અંગ્રેજી તથા પોતાની માયા ભાષી પાંચી શક્તા હોય તે ઉતરતી કોટીના મતદાર ગણાશે.

આ બંધારણ મુજબની સામાન્ય સુટણી અને તેટલી જલદી થશે, છતાં તે અંગ્રેની બધી તકવારીઓ કરતાં રહેશે છથી નવ મહિનાનો સમય લાગશે.

ડો. વાન્ડા કહે છે કે

ડેન્કરન્સ વિસ્મયન થતાં આજ આખરી જવાબ આપતાં ન્યાસાલેન્ડના આફ્રિકન નેતા ડો. ડેરટીંગ્સ વાન્ડાએ જણાવ્યું હતું કે સંરથાન મંત્રી મી. મેકલેઓહ આ ડેન્કરન્સના કામમાં જે મુલકદીગીરી દાખવી છે તે બદલ તેમને ધન્યવાદ કહે છે. સામા માણસો તું મંતવ્ય બરાબર સમજી તેને માન આપવાની કલા મી. મેકલેઓહને બરાબર સાધ્ય છે, અમારે જે જોઈતું હતું તે બધું જો કે અમને મળ્યું નથી એ હું જાણું છું છતાં અમે સમાધાન પર આગા છીએ અને મારા લોહોને હું હવે સારી રીતે સમજાવી શકીય, કારણ તેમને મારામાં વિશ્વાસ છે.

એશીયન ડેલીગેશને ડેન્કરન્સમાં અમમાર કરેલ નીતિની પશ્ચ ડો. વાન્ડાએ પ્રથમ કરીને જણાવ્યું હતું કે એશીયનો હવેશાં અમારી પડખે જ ઊભા રહ્યા છે અને આફ્રિકનોને એ સમજાવવાની મારી કરેલ છે કે એશીયનો અને આફ્રિકનો એ બંનેની વીચાર-સરણી એકસરખી છે.

પૂર્વ આફ્રિકા અને રોડેશીયા વચ્ચે નવી ટેલીફોન સર્વિસ

પૂર્વ આફ્રિકા અને રોડેશીયા-ન્યાસાલેન્ડ ફેડરેશન વચ્ચેનો સિધ્ધો ટેલીફોન વ્યવહાર તા. ૨ થી શરૂ થઈ ગયેલ છે. આ નવી ટેલીફોન સર્વિસ રોલ સવારના ૧૦થી ૧૧ વાગ્યા સુધી ચાલુ રહેશે હાલ જેહાનીસબમથી રોડેશીયાની જે ટેલીફોન સર્વિસ ચાલુ છે તે પશ્ચ રોલ સહવારના ૯-૩૦થી ૧૧ વાગ્યા સુધી ચાલુ રહેશે. પૂર્વ આફ્રિકા અને રોડેશીયા વચ્ચેની આ નવી ટેલીફોન સર્વિસને આજ પશ્ચ પટાડી ત્રણ મીનીટના થી. ૪૦ ને બદલે ૩૦ કરવામાં આવ્યો છે.

વિનોબા ભાવેના શેટાઓ સુળ કોપી

પોસ્ટલ સાથે શી. ૩-૬ લખો : 'Indian Opinion', P. Bag, Durban.

વ્યક્તિ કે સમાજ ?

(શ્રી વરવર્ધ બાણના સુળ અંગ્રેજી લેખ ઉપરથી રમણલાલ ત્રિવેદી)

વ્યક્તિ (મનુષ્ય) સમાજને માટે નથી સર્જાયેલ પણ સમાજ વ્યક્તિને માટે સર્જાયેલ છે.

વ્યક્તિમાં રહેલા દેવત-આત્માને બુદ્ધી, અવગણી જેઓ સમાજ કે સમુદાયને પ્રાધાન્ય આપવા ખેસી જાય છે અને તેની પુલ કરવામાં રોકાય છે તેઓ આખી બીંત બૂલે છે. ચેતનના પુલરીઓ મટી જડના પુલરીઓ બની જાય છે.

વ્યક્તિ (મનુષ્ય) પહેલી હતી. પછી સમાજ થયો એટલે સમાજની સાથે વ્યક્તિનો સંબંધ નથી પરંતુ વ્યક્તિની સાથે સમાજનો સંબંધ છે. અર્થાત વ્યક્તિ સમાજ ઉપર અવલંબી નથી પણ સમાજ વ્યક્તિ ઉપર અવલંબે છે. વ્યક્તિનો સાથો અને સીધા સંબંધ વ્યક્તિમાં પોતામાં રહેલા દેવત-આત્મા સાથે છે અથવા કહે કે તેના મૂળ ઉપાદાન કારણ પરમાત્મા સાથે હોય છે.

જેઓ સમાજ અને સમુદાય સંરથાઓ ના જોખાંઓ ઉભાં કરે છે અને પછી વ્યક્તિ કે મનુષ્યના ઉત્કર્ષ અને વિકાસ ને બંધાને અનેક બંધનો અને મર્ખોદ આથી વ્યક્તિને ભંગ છે તેઓ માનવતાનું સાચું ધ્યેય અને વિશાળ દષ્ટિ જ ખોઈ ખેસે છે.

આ ભતની મુખોષ (પાપ) વ્યક્તિ કે મનુષ્યને ભમવા જ દેતી નથી. સૂપત બનાવી દે છે.

આપણે જે વિકાસ જ સાધવો હોય. સર્વનું સર્વ કલ્યાણ જ કરવું હોય તે સમાજ કે સમુદાયને પ્રાધાન્ય ન આપતાં વ્યક્તિને વિકાસવતા અને મહત્વ આપતાં શીખવું જોઈએ. જેમાં જ સાચી કલ્યાણ સેવા અને વિકાસ રહેલાં છે. મુક્ત, ઉન્નત અને ચૈતન્ય થી ભરપુર સમાજ અને સમુદાયે આધ્યાત્મિક સર્જાયે.

સમાજ કે સમુદાય કદી ધ્યેય ન હોઈ

શો. જે માત્ર સાધનો ગણાય. વ્યક્તિ ને ઉન્નતિને શીખરે દોરી જનાર ભોમીયાની મરજ જે કદી સારી ન શકે ઉલ્ટું વ્યક્તિ સમાજ કે સમુદાયને ઉન્નતિને શીખરે દોરી જનાર ભોમીયા-રૂપ નિવરણે એટલે સમાજ કે સમુદાયને ઉન્નતિને ખાતર પણ વ્યક્તિનું પ્રાધાન્ય અનિવાર્ય બની રહે છે.

જે સમાજ કે સમુદાય ઉન્નતિની ધન્યા રાખતો હોય તેણે પોતાના વર્તુલમાં રહેલી વ્યક્તિને ઓળખી તેની શક્તિઓને વિકાસાવી તેનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. આજ સાચી દષ્ટિ અને સમજ કહેવાય.

જેનો વિકાસ ડૂંધાઈ ગયો હોય. જે અનેક પ્રકારના બંધનો અને મર્ખોદા આથી બંધીઆર બની ગયા હોય જેવા સમાજ અને સમુદાયે તેો માનવતા ની ઘોર અર્થાત કપરો માર્ગ જ છે કે જેમાંથી વ્યક્તિ અર્થાત મનુષ્યને ચેતનમય બનાવનાર છવન કદી વહેતું જ નથી.

આપણે સમાજ અને સમુદાયને પ્રાધાન્ય આપવા જતાં વ્યક્તિને કચરી નાંખવા ની ભયંકર શુલ કરી છે અને જેથી જ આપણા સમાજ અને સમુદાયે પણ હતપ્રાણુ હતવીર્ષ અને નપુંસક બની ગયા છે. વ્યક્તિને અનેક પ્રકારના સામાજિક કે સામુદાયિક બંધનો અને મર્ખોદાઓથી ભંગાળી આ પરિણામ આપણે લાગ્યા છીએ.

વ્યક્તિને ન્યારે ઉચે લાંબીશું વીક-સાવીશું અને કરતે ખડેલા બંધનો નાબુદ કરીશું અને સમાજ કે સમુદાય સંરથાઓને માત્ર વ્યક્તિના વિકાસના સાધનો માત્ર બનાવીશું લારે સમાજ અને સમુદાયે પણ એની મેળે આપે આપ સર્વાંમ સુંદર, ચૈતન્ય ભરપુર અને ઉત્તમકોટીનાં વિકાસ ક્ષેત્રો બની જશે.

ઈન્ડિયાની ગ્રોસરી

અમારે ત્યાં ઈન્ડિયાથી તાજી ગ્રોસરી દરેક સ્ટોરમાં આવે છે. ઈન્ડિયાની અડદાણ, મગદાણ, ચણદાણ, વાલ, મઠ વિગેરે. હવેશાં સ્ટોરમાં વહે છે. દરેક ભતના મરી મસાલા, માથાનાં તેલો, અગર-બત્તીઓ રસોડાને સામાન, કામવાસણો. વિગેરે પણ રાખીએ છીએ.

સાડીઓ, છાપેલાં લુગડા, ષટાઉત્કનાં કાપડ, વેણીઓ, માથાની શીખનો-કાચની તથા પ્લાસ્ટીકની બંગડી-કાવરી-પાટલા, તેમજ લેડીના અને બચ્ચાંતા ઈન્ડિયાના ચપલો હવેશાં નવી નવી ડીઝાઇનોમાં આવ્યા કરે છે.

સાઉથ તેમજ નોર્થ રોડેશીયાના આહોને રેલ્વે તથા રોડ સર્વિસ મારફતે પેકીંગ કરીને માલ રવાના કરીએ છીએ. આપનો ઓર્ડર જરૂરથી ચોકલવા ભલામણ છે.

નારણુદાસ લક્ષ્મીદાસ

બોક્સ ૩૩૩૧, ફોન : ૬૨૭૫૪. છુલવાયો, સા. રોડેશીયા.

મારો રોડેરીયાનો પ્રવાસ

સૌ. લીલા દશાઇ

[૬૫તો ૧૩ મો]

શ્રોકનહીલ

શ્રોકનહીલ શ્રોકનહીલ ૨૩-૪-૬૦ના રોજ નીકળ્યા. ૨૨તો કુદરતની ક્રામત ભેતા ભેતા પસાર કર્યો. શ્રોકનહીલ અમે શ્રી સુનીલાલ પરેલને માં ઉતર્યા હતા. શ્રીમતી હંસાબેન ધણીને હેતુથી આવકાર આપ્યો. મામ નાનું હોય અમારે ત્યાં ફક્ત બેથી ત્રણ રાત રોકાવાનું હતું. પરંતુ તેટલામાં તો સૌ. હંસાબેનને થતું હતું કે ક્યાં લઈ જઈ અને ક્યાં રહેવા દેવું. તેમના આનંદની સીમા ન હતી. શ્રી સુનીલાલ પણ આનંદી અને પ્રેમાળ સ્વભાવના અને શિક્ષિત છે. અમે શ્રોકનહીલ પરેલના કારે લમખમ સાંભળ્યા હતા યથા હતા, જેટલે જમી કરી સુષ્ટ ગયા. ખીને દિવસે નારતા પછી ઠંડી શરૂઆત કરી. નાનું મામ અને સમય નમળો હોવા છતાં સારી સફળતા મળી. માઇ શ્રી સુનીલાલ પરેલ તથા શ્રી/લાલભાઈ પરેલે કિંમતી સમયનો ભોગ આપ્યો હતો. તા. ૨૪-૪-૬૦ના સંજે શ્રોકનહીલ હિંદુ ઢોલમાં ગઠિલા મંડળ તરફથી સુ. સુશીલાબેનના માનમાં મીટીંગ ખેલાવવામાં આવી હતી. પ્રમુખસ્થાનેથી શ્રીમતી હકતીબેને સુ. સુશીલાબેનની ઝોળખ આપી હતી. શ્રીનીકસ વસાહન ને પુ. બાપુજીએ સ્થાપી હતી. તેનું સંચાલન શ્રી મણીલાલ માંધી કરતા હતા. તેમના મયા પછી શ્રીમતી સુશીલાબેન ધણીજ ધીરજ અને હિંમત તથા ઉત્સાહથી આજ સુધી તે ચલાવી છે. એક સ્ત્રી તરીકે તેનો મને મવું છે. તલવારની ધાર પર રહી એજો આને પોતાનો મામ કાપી રહ્યા છે. મહાત્મા માંધીજી જેવાના પુત્રવધુ આપણે આંમણે આવી આપણને જ ખેાષ તયનો કહે જે આપણા અડોળાગવ.

સુ. સુશીલાબેને આપણુ શરૂ કરતાં કહ્યું હતું કે બાપુજી આ દેશમાં આવ્યા લારે સૌ પ્રથમ તેમને કડવો અનુભવ થયેલો કે એજો ડરખનથી નેહાનીજ ખર્ન ટ્રેન મારફત ફરતે કલાસના ડબ્બા માં બેસી મુસાફરી કરી રહ્યાં હતાં, લારે તેજ ડબ્બામાં એક યુરોપીયન પણ રાખલ થયો. તેણે પુ. બાપુજીને ડબ્બામાં ખેટલા ભેયા જેટલે તેનો મીળજ એકદમ હાથથી મચો તે સીધો માડ પાસે મચો અને માડને કહ્યું. આ કુલીને ડબ્બામાંથી ઉતારી મુકેા. બાપુજીને હાથ પકડી ઉતારી મુકવામાં આવ્યા. ખીને અનુભવ વૃત્ત જ

પ્રથમના અનુભવ પછી પ્રિટોરીયામાં ઘોડા માડીમાં થયો. ઘોડા માડીમાં ફેટલાક યુરોપીયનો ભેદા હતા, જેટલે બાપુજીને હાંકનાર સાથે બહાર ખેસાડ્યા. એવામાં એક યુરોપીયનભાઇને સીમરેટ ની તલખ ઘડ જેટલે બાપુજીને નીચે પોતાના પગ પાસે ખેસવા કહ્યું, કારણ માડીમાં યુરોપીયન ઉતાડ્યો સાથે યુ. સ્ત્રીઓ પણ હતી. તે વખતે આંત દેખતાં સીમરેટ પીરી જે અસંખતા મચાતી. બાપુજીએ નીચે ખેસવાનો સખત ઈન્કાર કર્યો. અંદરની સીટ આપે તો પોતેપોતાની આપે એમ કહ્યું. આથી અસંખતાનો ઠવો કરનાર યુરોપીયને બાપુજીને માળા માળી કરી. છેવટે એક તમાચો લખાવી ઈધો, ખીજ ઉતાડ્યો વચ્ચે પડી બાપુજીને ન્યાય આપ્યો. સૌ પ્રથમના આ સ્વાગતથી બાપુજીનું સ્વમાની હૃદય કકળી ઉઠ્યું. બાપુજીએ નિશ્ચય કર્યો કે જે સ્વમાનભેર આ દેશમાં રહેવું હોય તો ફરેક અપમાનોનો યોગ્ય રીતે સામનો કરવો. પરદેશમાં રહેવું હોય તો યોગ્ય રીતભાત શીખવી જોઇએ. ખરાબ રીતો મદહુ ન કરવી.

તેજોએ વધુમાં કહ્યું કે સલામતની શરૂઆત શ્રીનીકસમાંથી થઇ હતી. આથી તે જુમી ધણી પવિત્ર અમારે મન છે. ૧૯૧૬-૧૯૫૬ સુધી શ્રી મણીલાલે હાપુ ચલાવ્યું. તેમના મયા પછી હાપુ બંધ કરી દેશ જવું એવું મેં ધારેલું. હાપુનું કામ ધણુજ કપડું અને મારે માટે ગળ ઉપરવટનું મેં માન્યું. છતાં ટ્રસ્ટીઓની મદદથી ટ્રસ્ટીઓની મીટીંગમાં હાપુ કાયમ રાખવું એવો ઠરાવ થયો. હાપુ ચલાવવામાં મને ખાસ કરીને આર્થિક મુશ્કેલી ધણી પડતી અને પડે છે. મારી મુંઝવણ એજ છે કે બાપુજીની તપો જુમી વેક્રાઇ ન જાય માટે શ્રીનીકસને કેળવણી સંસ્થામાં ફેરવી નાખવી પણ મારે કુઃખ સાથે કહેવું પડે છે કે બાઇ બહેનેને છ. જો.માં કંઈ વાંચવા જેવું લાગતું નથી લાખ ચોર્વાસી ફેરા પછી મનુષ્ય અવતાર મળે છે. આથી ખેનો વાદ રાખે કે જીવન વેડવા માટે નથી. આપણા મોજ શોખ પાંજળ કેટલાપના આંસુ છુપાંયા હશે તે વાદ કરાને. જીવનને અમુક પંથે દોરવા પ્રાર્થના મોટેથી કરવા થીજ કાંઈ વળશે નહિ. આચારમાં પણ ઉતારાને, આંતો ધર્મ છે બાળ ઉછેર પ્રત્યે ખાસ કાળજી રાખવી. ધર સ્વચ્છ રાખવું, પડોશી ધમ ખરાબર જળવવો પતિ સેવા એ બધી

બાબત ઉપર ખાસ કાળજી રાખવી, અને નિચાર પૂર્વક આચારમાં મુકવી એજ પ્રાર્થનાનું બળ છે. આને તો યુરોપીયન ઢમ પર બધું થાય છે. એમાં આપણી ઉન્નતિ નથી. સૌ પ્રથમ મેં બાપુજી વિષે હું નાની હતી ત્યારે સાંભળ્યું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકાથી મહાત્મા આવ્યા છે. તેમણે ભાઇ બહેનેને સમાન હકો દેશના કામ કરવા કહ્યું છે. સૌએ સાથે મળી મા બારતીને સ્વતંત્ર કરવી. આમ નિર્ભયતાનો પાઠ બાપુજીએ બહેનેને શીખવ્યો. આપણે જે આપણા ધર્મને ખરાબર વળગી રહેવું હોય તો બહેનેએ સાં વાંચન વાંચવાની ટેવ પાડવી જોઇએ. અને તે આચારજીમાં મુકતાં શીખવું

જોઇએ. આપણુ જોઇને જ આંપણા બાળકો પણ શીખે છે. સાચુ ખેલવા નું બાળકોને શીખવીએ છીએ પણ આપણેજ જુદું મોઢીએ છીએ. મરીખ હોવા છતાં પણ પરેલાના લોઠો મુખી હતો. આને તે નથી. પૈસો કમાવવા આપણે આવ્યા છીએ પણ તેનો અર્થ એ નથી કે બધાજ ભેગો કરવો! ખીજને પણ પેટ છે એને પણ કમાવવા ની તક આપવી જોઇએ. જા લારે થાય મા બારતીને સ્વતંત્ર કરવી. આમ નિર્ભયતાનો પાઠ બાપુજીએ બહેનેને શીખવ્યો. આપણે જે આપણા ધર્મને ખરાબર વળગી રહેવું હોય તો બહેનેએ સાં વાંચન વાંચવાની ટેવ પાડવી જોઇએ. અને તે આચારજીમાં મુકતાં શીખવું

(અધુરું)

પ્રથમ

માનવે ચુકવવાના પાંચ ઝણો

(કેલાવનાથજી)

આપણું જીવન માત્ર આપણા પુરતું જ નથી, આપણે એકલા રહી નથી શકતા, આપણે કુટુંબમાં, સમાજમાં રહીએ છીએ જેટલે આપણું જીવન કુટુંબના હિત માટે, સમાજના હિત માટે હોવું જોઇએ. નાનપણમાં મા, બાપ, માઇજો, બહેનો સાથે રહીએ છીએ અને એમને મદદરૂપ બનીએ છીએ. લમ પછી પત્ની તથા બાળકોને માટે આપણુ જીવન ખરચીએ છીએ, પત્ની તથા બાળકો માટે જે કરીએ છીએ એમાં મોદ ભલે હોય પણ એમાં સ્વાર્થદષ્ટિ તો નથી જ હોતી અને જેટલા પ્રમાણમાં આપણી દ્રષ્ટિ આપક અને છે. આપણા જીવનનો જેમ વિકાસ થયો જશે તેના પ્રમાણમાં આપણી દ્રષ્ટિમાં વ્યાપકતા વધશે અને માત્ર કુટુંબના હિતની દ્રષ્ટિએ નહિ પરંતુ સમાજના હિતની દ્રષ્ટિએ આપણે કામ કરીશું. કુટુંબ ના હિત માટે ભોમવવી પડતી મુશ્કેલીઓ મારે કે અસહ્ય લાગતી નથી, તેવી જ રીતે, સમાજના હિત માટે કરેલી સ્વાર્થવાચ કુઃખચ ન લાગતાં પ્રસન્નતા નિર્મૂળ કરનાર દેખારો. આપણે જે કંઈ મેળવ્યું છે, ધન, જ્ઞાન, ઇત્યાદિ તે સર્વે વસ્તુઓ આપણે સમાજમાંથી અને સમાજના પરિશ્રમે જ મેળવી છે અને આપણે આમ સમાજમાંથી જે મેળવ્યું છે તે આખરે સમાજને માટે ખરચવામાં આનાકાની કે મુશ્કેલી ન લાગવી જોઇએ સામાજિક ઝણ ફેડવું જ જોઇએ.

પરંપરાથી, આપણે પાંચ પ્રકારના ઝણો સ્વીકાર્યા છે. (૧) દેવ, (૨) પિતૃ, (૩) ઋણ, (૪) પશુપક્ષી અને (૫) અતિથિ. રોજ જમતાં પહેલાં એ પાંચ ઝણોને અનુલક્ષીને પ્રતીકરૂપ ભોજનમાંથી કંઈક અલાપક મુકીએ છીએ. પૃથ્વી, વાયુ, જલ, અગ્નિ, ઇત્યાદિ વિશ્વચક્રિતવું ઝણ એ દેવ ઝણ. વારસાગત મેળવેલા સંસ્કારો એ પિતૃઝણ. જ્ઞાની પુશ્પોના ચિન્તનોથી મેળવેલું જ્ઞાન એ ઋણિકઝણ, પશુપક્ષીની સહાયતા વગર અપંચ બનનારું એ પશુઝણ અને સમાજમાંથી મેળવેલું પાણું સમાજને જ આપવા નું એ અતિથિકઝણ. પોતાનું કરજ ન ચુકાવનાર માણસ અપ્રતિષ્ઠિત મનાય છે. આ પાંચ નૈતિક ઝણો ન ચુકવનાર પણ એટલા જ દોષરૂપ હોય છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

નવ નવનાં નાયલન, રેશમ તેમજ મુદરાઈ કાપડ, સ્ત્રીઓ બાળકો અને પુરૂષો માટે ઉત્તમ નવનાં હલન જર્સી, પુલોવર, મારડીનસ અને જમ્બાઓ માટે—શુટીંગ, ખીન્સ, બ્લેન્ડેડસ, શોલ્સ; નેપકોન્સ વિગેરે.

ફરેક નવનાં માલ માટે તપાસ કરવા લલામણુ.

૩૩ વેસ્ટે સ્ટ્રીટ, જેહાનીસબર્ગ.

ફોન : ૮૩૫-૬૭૮૬ — બોક્સ ૧૫૪૯.

વાર્તા ચાલુ

દંડ અને દયા

(૨)

ધર્માચાર્ય-બિશપનો નિવાસ

મોં બિરલને ધર્મોચાર્યના પદવી બદલ રાજ્ય તરફથી પંદર હજાર ફાંક મળતાં હતાં. જે દિવસે મોંબિરલ ઇસ્પિતાલના મકાનમાં રહેવા મયા, તેજ દિવસે તેમણે પોતાના અર્થનો બજેટ તૃપ્તિયાર કરી લીધો.

તે બજેટનું નામ 'ધર ખર્ચનો બજેટ' રાખ્યો. પરંતુ ધર ખર્ચને માટે તૃપ્તિયાર કરેલી એક હજારની રકમ સિવાય, બાકીની બધી રકમ જુદી જુદી સંસ્થાઓની મદદ માટે નિયત કરી.

જે મકાનમાં તેઓ રહેવા આવ્યા, તેના નીચેના માળે ત્રણ ઝોરડાં હતાં અને ઉપરના માળે ત્રણ સુવાના ઝોરડાં હતાં. અને ઓછો ઉપરના ઝોરડાં માં રહેતી હતી અને બિશપ નીચેના ઝોરડાંમાં રહેતા હતા. તેમના પહેલાં ઝોરડાને દરવાજો અહીંમાં ખુલતો હતો. તે તેમનો ખાવાનો ઝોરડો હતો, બીજો તેમનો સુવાનો ઝોરડો હતો, અને ત્રીજો પ્રાર્થનાનો. પ્રાર્થનાના ઝોરડાના ખુણામાં એક માળામાં એક બિસ્તરો પડી રહેતો. બિશપના મહેમાનોમાંથી કોઈ રાતને માટે રહેવા આવે, તો તેને એ બિસ્તરો આપવામાં આવતો હતો.

પરંતુ અહીં એ બતાવવું જરૂરી છે કે બિશપની જુની મિલકતોમાંથી છ ચાંદીના ચમચા અને કાંટા, અને એક મોટો ચાંદીનો ચમચો, એ ચીજો સાચવીને મુકાય હતી. ઘાસી મેગ્નેટીસ દરરોજ પાવાના મેજ ઉપર એ ચમક દાર ચમચાં મુકી ખૂબ રાજ થતી હતી. બિશપ સાહેબ મહેમાંથી કહેતા, "એવું લાગે છે કે ચાંદીના ચમચાંથી ખાવાની ટેવ મારાથી કદી છૂટશે નહીં."

આ સિવાય તેમણે જે ચાંદીની બતીદાન ઠાકીના તરફથી વારસામાં

મળી હતી. આ બેમાં બધાને મીણ બતી રહી શકતી હતી. જ્યારે કોઈ બહારનો માણસ ખાવા આવતો, ત્યારે મેગ્નેટીસ બંનેમાં મીણ બતી સળગાવી મેજ પર મુકતી. બિશપના સુવાના ઝોરડામાં માથા તરફ એક નાનો કપાટ હતો. ચમચાં વિગેરે ચાંદીની બધી વસ્તુઓ દરરોજ રાતના મેગ્નેટીસ તેમાં મુકી દેતી હતી. પરંતુ તે કપાટના તાળામાંથી કૂંચી કોઈપણ વખત કાઢી લેવામાં આવતી ન હતી. બતીદાન કપાટના ઉપર બહાર જ મુકવામાં આવતી હતી.

ધરના કોઈપણ દરવાજાને તાળું મારવામાં આવતું ન હતું. ત્રીજામાં ખુશતા દરવાજાના તાળા સાંકળ બધી વસ્તુઓ હતી; પરંતુ બિશપ સાહેબે એ બધી વસ્તુઓ કઠાવી નાખી હતી. એ દરવાજાને એમજ બંધ કરાતો હતો. અને ત્યાંથી પસાર થનારા કોઈપણ તેને ધકકો મારી બોલી શકતા હતા. શરૂઆતમાં તો બંને ઓછો એવા ખુલ્લા દરવાજાથી ખૂબ અભરાઈ. પરંતુ બિશપ સાહેબે કહ્યું, "તમારે તમારા ઝોરડામાં નચુકા સાંકળ મુકાવવા હોય તો આપ મુકાવી શકો છો." આખરે તેઓ પણ બિશપ સાહેબની શ્રદ્ધામાં સામેલ થઈ, અને કંઈ નહીં તો ઉપરથી એમજ વર્તવા લાગી. બિશપ સાહેબ કહેતા, "કોઈકરના ધરને દરવાજા કદી પણ બંધ ન રહેવા જોઈએ અને પાદરીના ધરને દરવાજા બંધ રાખવા જોઈએ; બંને માં એટલા જ તફાવત છે.—(અધુરું)

સુક્રીપીઝ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્ન-સ', લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ ક્લીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વીકલ

૧૨ બ્રાકલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, એલાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.


ખાસ દરખાસ્ત : હિંદની અગરબત્તી
(વહાણમાં આવેલો તાલે માલ)
હોલસેલ વેપારી ભાવો.

અગરબત્તી : ત્રણ ગુલાબ ૩ તોલા, પાતળી લાકડી મળશે શી. ૩૬-૦ ૩૩ન.
ત્રણ ગુલાબ ૬ તોલા, શી. ૭૨-૦ ૩૩ન.
ગેટવે ચોક્ક ઇન્ડિયા ૬ તોલા શી. ૮૫-૦ ૩૩ન.
સુગંધ રાણી ૬ તોલા શી. ૩/૬ ૩૩ન, ૧ તોલા ૭/૬ ૩૩ન.
સ્વીગર બ્રેન્ડ ૪૪૪ ૮/૬ ૩૩ન, પાકીસ્તાન બનાવટ ૪/૬ ૩૩ન.
વાસંતી ૨ તોલા બ્રાહ્મ અત્તરની બાટલી સાથે શી. ૧૫-૦ ૩૩ન.
કેરમ બોલ : પોલીશ કરેલી ભમદા બનાવટની, પોલીશ A ફોલોડી પા. ૫-૦-૦, B ફોલોડી પા. ૬-૧૫-૦. (નિયમો સાથે.)

હોલસેલ ભાવે જનતાને આપીએ છીએ.

એ. કે. હુસેન એન્ડ સન્સ
ડાઇરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ અને હોલસેલ મરચન્ટ્સ
૧૧૬ ઈપીન સ્ટ્રીટ, — (ફોન ૨૭૩૪૬) — ૩૨બન.

બી-આઇ મુંબઈ કરાંચી અને ઇસ્ટ આફ્રીકાના બંદરો વચ્ચે મુસાફરી કરે છે.



સ્ટીમર કરાંચી ૨૮મી ઓગસ્ટ ૧૯૬૦ના આવશે અને કરાંચી થઈ મુંબઈ જવા ૩ સપ્ટેમ્બર ૧૯૬૦ના ઉપરશે.
મુંબઈ અથવા કરાંચીનું ભાડું.
ખોરાક સાથ

ફર્સ્ટ ક્લાસ	પા. ૧૦૭-૦-૦
સેકન્ડ ક્લાસ	પા. ૭૧-૫-૦

નોન-વેલ્ટેરીયન

થર્ડ ક્લાસ ખોરાક સાથે	પા. ૩૬-૧૫-૦
વેલ્ટેરીયન	પા. ૩૬-૭-૦

વધુ માહિતી માટે મળો મા લખો :
શેખ હિમેદ એન્ડ સન્સ
(પીટી લીમીટેડ.)
૩૯૦ પાઈન સ્ટ્રીટ, — ૩૨બન.
ટેલીફોન : ૨૦૪૩૨ — ટેલીગ્રાફીક એડ્રેસ "કરામત."

ખાસ દરખાસ્ત : હિંદની અગરબત્તી
(વહાણમાં આવેલો તાલે માલ)
હોલસેલ વેપારી ભાવો

ત્રણ ગુલાબ ૩ તોલા ૩૭-૬ ૩૩ન	સુગંધ રાણી	૫	૩૩-૦ ૩૩ન
(પાતળી અને ભડી લાકડીમાં મળશે)	"	૨	૧૮-૦ "
ગેટવે ચોક્ક ઇન્ડિયા ૩ તોલા ૪૫-૦ ૩૩ન	"	૧	૮-૦ "
" " " ૬ " ૯૦-૦ "	"	૧	૪-૦ "
ચમેલી " ૨ " ૧૮-૦ "	લતા મંગેશકર	૧	૪-૦ "
" " " ૧ " ૬-૦ "	ચંદન ધૂપ ૧૬ લાકડીનો ડબ્બો	૩-૦	

ઓડર સાથે ચેકડ — ૩૨બન માટેના ભાવો.

હમારી ખાસ અસલી ખાસમતીના ચોખા પણ છે ખાસમતી ચોખા શી. ૧-૦ રતલ.
(ઓછામાં ઓછા ૧૦૦ રતલ મળશે)

અમે નીચેની વસ્તુઓ ડાઇરેક્ટ ઇમ્પોર્ટ કરીએ છીએ. માલ સારો અને કીંદાયત ભાવે મળશે.

અમારા ગ્રાહક લીસ્ટ માટે લખો :—

દરેક જાતના ઇન્ડિયન ટાઇ, મશાલા અને કરીયાણું, સોપારી બદામ, આમલી, આખા નાળીયેર અને દરેક જાતના ઇમ્પોર્ટ ચોખા.

K. HARIBHAI & SONS
(PTY) LTD.
Direct Importers: Wholesale & Retail Merchants.
81 Victoria Street, — P.O. Box 2156 — Durban.
Telegraphic Add. "BHAISONS"

શિક્ષણ કેવું હોવું જોઈએ

(૨૧૭ પાનાનું અનુબંધન)

ત્યારબાદ ભુદ્ધિ અને અનુભવ વધતાં તે ખેતી તરફ વળે, માણસની જાતની જાતની પ્રકૃતિ કદાચ તે શિકારી જીવન વેળા ધરાવે હતી તેના અવશેષો હશે. તેને તે વેળા લોભી અને સંઘર્ષી થવું પડ્યું, કારણ કે શિકાર મળવો એ જોશો અનિશ્ચિત અને અનિયમિત વસ્તુ રહેતી, ખોરાક અને સ્ત્રી મેળવવા બધું પડતું તેથી તે ઝખઝખોર પછી બની રહ્યો હશે. આમ આને જે દુરાચાર અને ગુણ્ય દુર્મજો મણ્યા છે તે એક વખતે જીવન સંઘ્રામમાં આવવું સહજજો લેખાતા હશે.

જ્યારે ખેતીવાડીને વિકાસ થયો ત્યારે સામાજિક સંઘન ગુણ્ય સાધન બન્યું અને ત્યારે પેલી જાતની વૃત્તિઓને અંકુશમાં લાવવી એ આવશ્યક બન્યું. એ નિયંત્રણ માતાપિતાના આચાર, ઉપદેશ, કુટુંબીક અને સામાજિક શિક્ષક તથા ધાર્મિક શિક્ષક દ્વારા જીતરી આવતા નિતિનિયમોથી સાધવા માં આવ્યું, એ નીતિનિયમો એ કે અસહ જાતીવાસી. મનુષ્યમાં રહેલી સ્વાભાવિક વૃત્તિઓથી વિરુદ્ધ દિશામાં જનારા હતા છતાં તે સામાજિક સંઘન થતા માતા પિતા, કુટુંબ અને સમાજની બીકે તથા કોઈ તપ અને સાધના દ્વારા ઈશ્વર જાને જોળખનારા ધર્મ ગુરુઓએ મુકરર કરેલા નીતિ નિયમોના પાલનથી સુખ મળે છે અને ઉલ્લંઘન બદલ સજા થાય છે, એવી માન્યતા પ્રસરતા ધર્મો ધર્મો અંકુશમાં આવતા મળ્યા. નીતિ નિયમોના આવા ધાર્મિક પીઠબળ વિના સંસ્કૃત રથપાઈ સજી હોત એમ લાગતું નથી.

બી. ઉ. માર્સ્ટર.

સામાજિક અધરો

શ્રી કુલ્યાણભટ્ટની ઉત્સવ

ભેડીસ્મીયમાં હિંદી યુવક સભા અને આર્થ સમાજના આશ્રય હેઠળ શ્રી કુલ્યાણભટ્ટની ઉત્સવ ઉજવાયો હતો. પ્રાર્થના, દાન, લાભ અને ધુનથી ઉત્સવની તૈયારી મધ હતી. મા. બી.

ગોખને આવેલા મહેમાનોને આવકાપાં હતા અને શ્રીકુલ્યાણના બાળપણ ઉપર પ્રવચન આપ્યું હતું. એલ શીવ ગુલાને ત્યાર પછી કાર્ય આગળ ચલાવ્યું હતું. મી. વિઠ્ઠલ લાલાએ ગીતા ઉપર પ્રવચન આપી જેનું મદદલ અમળ્યું હતું. કુસક્ષેત્રના મેદાન ઉપર ૫૦૦૦ વરસ ઉપર ભગવાન શ્રી કૃષ્ણ અર્ચન ને જોષ આપ્યો હતો. એ જોષ તે ગીતા!

આ પછી મી. બી. પચાઈએ ધાર્મિક પ્રવચન આપ્યું હતું. મી. પચાઈએ કહ્યું કે મનુષ્ય ભ્યાં સુધી ઈશ્વર પ્રત્યેની પોતાની ફરજ જાદા ન કરે લાં સુધી તે માનવ બનતો નથી. ખરી ભક્તિ ફળની આશા વગર કરતું તેજ ઉત્તમ ભક્તિ છે. 'ખ એનશીવન્ટ મરીનર' કવિતાની અંદર છે તેમ.

જો ઉત્તમ ભક્તિ કરે છે, જે ચાહે છે બધી મોટી અને નાની વસ્તુઓને. કારણકે ખ્યારા પ્રભુ, જે આપણને તેમજે એ બધું બનાવ્યું છે અને ચાહે છે"

મી. આર. દુઃખરામ જેઓ એમ એલ. સુલ્તાન ઇન્ડિયન સ્કુલના પ્રિન્સિપાલ છે તેઓએ પધારેલા વિવાર્ધોને હિંદુ ધર્મમાં રસ લઈ અધ્યયન કરવા કહ્યું હતું.

ભક્તિગાન અને વૈદિક સુત્રો મા. કે. એચ. ધુલા અને બી. પુરજો કથાં હતાં. સંગીત હતું તરાના ઓર્ગેટ્રાનું. આ પછી હિંદી યુવક સભાના મંત્રી મી. બી. વીઠ્ઠલે ધાર્મિક ભજન ધાય તે માટે દર રવિવારે સાંજના ૪ થી ૫ પ્રાર્થના થશે એવી જાહેરાત કરી હતી અને બધાને પધારવા વિનંતી કરી હતી

લેડીસ્મીયમાં અવસ્થાન

લેડીસ્મીયના પ્રખ્યાત વ્યોટ્ક શ્રી હરિભાઈ હીરજી સોની (ચોક્સી)નું ૭૮ વરસની ઉમરે તા. ૨૬-૮-૭૦ના સ્વર્ગવાસ થયા છે. સ્વર્ગસ્થની સ્મશાન પાલકરત કિર્મામાં રેક વર્મના હિંદુ,

મુસ્લીમભાઈઓ મોટી સંખ્યામાં ઉપરિચત થયા હતા. એથી સ્પષ્ટ થાય છે કે મરહુમ હરિભાઈ મળતાવડા સ્વભાવના હતા. હાલમાં નવા બંધાયેલ સનાતન ધર્મ સભા દોલતી આધાર શિક્ષા સ્વર્ગસ્થ હરિભાઈના હસ્તે મધ હતી અને મોટી રકમનું દાન કયું હતું. અહિંની ૧૬૬ સંસ્થાઓમાં સદ્યોમ આપતા હતા. લેડીસ્મીય આર્થ સમાજની સ્થાપના પછી વધો સુધી બનતી હતી. એમનો અંગ્રેજી અક્ષિસંસ્કાર વિઠ્ઠલભાઈ એલ. મહેતા ના હસ્તે વૈદિક વિધીથી થયો હતો.



સ્વ. હરિભાઈ હીરજી સોની

ડરબનથી બન્ય સમાં રનેહીઓ અને મેરીટસબર્ગ, એરકોટ, ડંડી, કોલકો વગેરે સ્થળેથી અંતીમ અંજલી આપવા પધાર્યા હતા. પરમાત્મા સ્વર્ગસ્થના આશાને યાંતી અને તેમના કુટુંબીજનોને થમેલી મદાન ખોટ બદલ સહન કરવાની ચકિત પ્રદાન કરી અસ્તુ.

આભાર

સ્વદેશથી મુનીયનમાંથી અનેક ટેલીગ્રામ દિલસોજના પત્રો મળ્યા છે અને અમિ સંસ્કાર વખતે વ્યક્તિગત પધારી અને મોટર કારથી મદદ કરી છે અને તાર પત્રો મોકલી અમારા આવા દુઃખદ પ્રસંગે જે બાઈ બહેનો એ આશ્વાસન આપી દિલસોજ વ્યક્ત કરી છે તે સર્વેને એમના સુપુત્રો શ્રી અચૂતલાલ, શ્રી લીલાધર, શ્રી નગીન અને એમના માતૃશ્રી અને કુટુંબીજનો તરફથી આ પત્રદારા અંતઃકરણથી આભાર માનવાની તક લઈએ છીએ.

પર સુરભુ

—કુલ્યાણ એમેરીકા સાથેના પોતાના અધ્યાને નીકાલ કરવાનું કામ ઈંટર-એમેરીકન પીસ કમીટીને સોંપ્યું છે. —ભારતની સરકારે આસામમાં નામ જાતિના લોકોને ભારતની સત્તા નીચેનું અલગ સર્વજોમ રાજ્ય આપવાનું નક્કી કયું છે. —એમેરીકા સાથે ટામ ઓપાઓ કરેલી ગોઠવણ અનુસાર ૨૪૩ આફ્રિકન

વિવાર્ધોએ એમેરીકામાં જવા ઈજવણી લેવા કેનીયાથી વિમાનમાં એમેરીકા જનાર છે.

—સાપ્રસમાં પહેલી લોકસભાની થયેલી ચુંટણીમાં કુલ ૫૦ જગોમાંથી ત્રીક સાયમીયોટ મોટીની ૩૫ જગોમાંથી આર્થજીયપ મકારીઓસની પેટ્રીઓટીક પાર્ટીને ૩૦ જગો મળ્યા છે, આમ આર્થજીયપ મકારીઓએ આ રીતે મોટી ફતેહ મળ્યા છે.

—એસ્ટ્રેલીયાએ રશીયા સામે ૧૯૫૪ થી રાબંદારી સંબંધ કાપી નાંખ્યા હતા તે હવે ફરી ચાલુ કરી મેરકો ખાતે પોતાને એલબી નીખો છે.

—ભારતમાં તિબેટથી મળા મે મહિના સુધીમાં કુલ ૨૪૩૫ તિબેટીયન નિરાશ્રીનો આવીને વસ્યા છે એમ ન્યુ ડિલ્હી માં શ્રી નહેરુએ જાહેર કયું છે.

—લાહેરથી સત્તાવાર રીતે જાહેર થયું છે કે પશ્ચિમ પાકીસ્તાનમાં કોલેરાનો ઇપદ્રવ ફાટી નીકળેલ હોઈ જગજગ ૨૦૦ માણસો માર્યા ગયા છે, પછુ હવે એ ઇપદ્રવ કાબુમાં આવતો જાય છે.

—સીલોનની નવી સરકારના નાણાં મંત્રી મી. કેલીકેસ ડાયસ જંડારનાવકે સીલોનમાંના ક્રિટીશ યા અને સ્પરના બગીચાવાળાઓને ખાતો આપી છે કે તેમની એરેટનું રાષ્ટ્રીયકરણ કરવામાં આવશે નહિ કે તે લઈ લેવામાં આવશે નહિ.

—લડાકની ચક્રપતા ઓછી કરવા માટે યુનેાના નિઃશસ્ત્રીકરણ કમીશનની મેડક ટુંકે મુદતમાં જ એમેરીકા બોલાવશે એમ પ્રે. આઈઝનહોવરે જાહેર કયું છે.

—એફોરેટમાં એશીયન ડેમે પોતાની હોસ્પીટલ બાંધવા માટેનાં ચકો મતિમાન કર્યા છે.

—ભારતમાં રેલવે વ્યવહાર વિસ્તૃત કરવા તથા તેમાં સુધારો કરવા માટે વિષ મેન્કે ભારતને ૭ કરોડ ડોલરની લોન આપી છે.

—નેરોબી ખાતે ૧૫૦થી વધુ ઓછા નિરાશ્રિતો છે જેમાંના ૮૦ નેટલા મેલ્કશન છે.

★ આ જાપાની અંદરની બધી રાજકીય ટાકા ઓ શ્રે એન. રથાજી કરે છે. ઇન્ડિયન આધિનિયન, ગ્રાઈવેટ બેગ, ડરબન.

જાહેર અધર

ધી સુરત હિંદુ એસોસીએશન ઇપરોક્ત સંસ્થાની જગ્યા નં. ૭૩/૩૫ ફોસ સ્ટ્રીટ પર બંધાતા નવા મકાનમાં જે ફુકાનો તથા ગોઠામે હાલ તુરત માટે આપવાના છે તેનેરો મોકલવાથી બાડે મળી શકશે વિચત માટે મળે.

મંત્રી : શ્રી. સુ. હિં. જી. દયાળજી છીબાલાઈ ૧૪૧ પ્રીન્સ ઓડવર્ડ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

માથે બાંધવાની રીળન અને વેણીઓ

મખમલ, સાદીન, ટાફેટા સીલકની, રીળન અનેક રંગ, ડીઝાઇન અને સાઈઝમાં મળશે, જાન મંડપ અને મોટર સજ્જાતરવા માટે જરયાજ'ધ રીળનો મળી શકશે.

બધ્યાં માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ કીકાયત ભાવે બનાવી આપવામાં આવશે.

અંબોટે બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોલન વિગેરેનાં કુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના ઓવર્સ મળશે.

ટેબલ પર સુકવા માટે પ્લાસ્ટીકના સુંદર કુલો મળશે.

ઠેકાણું : માથરો હેટ્સ (મો.) લી. લેડીલ એન્ડ ચીલ્ડરન્સ હેટ મેન્ચુરેકચરર, ફોન : ૮૩૫-૭૬૬૨ પહેલે માળે, બોક્સ પરપાઠ. માર્સર મેન્સન્સ — ૩૩ વેસ્ક સ્ટ્રીટ, — જોહાનીસબર્ગ.

ગુજરાતી રેકોર્ડો

હીંદુસ્તાનમાં અનેલી ગુજરાતી રેકોર્ડો, હવે અમારે ત્યાં મળે છે.

૨૦ રેકોર્ડોનું બોક્સ કેવળ રૂ. ૩૦-૦. રેકોર્ડોમાં ભજનો, નાટકો, ગરબો વિગેરેના સંગ્રહ છે. હિંદના "લિસ્ટ હિટ" ૨/૬ માં છુટી મળી શકશે.

આવો તક અને લાભ ફરીથી મળશે નહિ. પેકીંગ મફત— પોસ્ટેજ મોકલશે—સી.આ.ડી.ના આર્ડરો અમે લઇએ છીએ.

નેશનલ રેકોર્ડ કંપની

શોપ ૨, અજમેરી આરકેડ, આર્ડ ૧૪૨ એ. ટ્રે સ્ટ્રીટ, પો. બો. બોક્સ ૧૫૭૪, — દરબન.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેસીયલ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અમત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોટેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ફાઇડ વર્થવું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કેનર્ન મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુલ્લાપર - દરબન. ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ : KAPITAN.

શુભ પ્રસંગો માટે ભેટ !

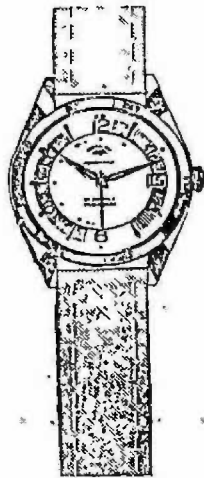
સીઓ અને પુરૂષો માટે

ઘડીચાળ !

૧૭, ૨૧ અને ૨૫ જ્યુલનાં ઓટોમેટીક કેલેન્ડર.

- * રોમર
- * રોમરી
- * લે'કે
- * રૂસર

વિગેરે દરેક ભતનાં ઘડીચાળ.



ઉપરાંત પુરૂષોના શર્ટ સુટ, પાયલમા વિ. તેમજ બાળકોનાં કપડાં.

હોલસેલ ભાવે મળશે

બોક્સ ૫૬૮૮, ફોન: ૮૩૫-૨૬૦૨.

વલ્લભભાઈ બી. પટેલની કું.

૪૪, મારકેટ સ્ટ્રીટ; બેહાનીસબર્ગ.

આહુ, લસણ બગર ભાવ, નારીએળ નં. ૧ રૂ. ૧-૦, બેગ (નંગ ૧૦૦) રૂ. ૬૦-૦.

હુકાન ઠાર માટે બાંધવાના ન્યુઝપેપર બગર ભાવ, ખટારા, કુગરી (ઠાંઠા), સુકા લાલ મરચાં, હુમલા, સુકા ઝીંગા (ઠાલા), શોનેરી રંગનો ગોળ, દરેક ભતનો મરી મસાલા વિગેરે હમેશાં સ્ટોકમાં રાખીએ છે. કપુરી અને ચેબલી પાન ખલાર ભાવ, પોસ્ટેજ મુફ. સુરણ, રતાણ, આંબા હળદર અને લીલી હળદરની મોસમ આવે છે. રોટેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બિલજબન કોંગોના આરડરો ઉપર પુરવઠા આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કરાવી શકાવું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ધીરુભાઈ પી. નાયક

સુકંકીપર, સુસાઈરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ હીંદુસ્તાન અગર હુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હનાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માટે મુસાફરી કરવા ધેર બેઠાં અમારી મારફતે હુમોજ કરો. ઇંગ્લો, આગ, ચોરી, દુલ્લદ, અકસ્માત, ખેટખાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાની આપીએ છીએ.

ઈન્સ્યુરન્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ઈન્વીસ્ટમેન્ટ સર્ટીફિકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઇમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કોઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ. નેશનલ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ લાર્ડ્સ એસોસીએશન આર્ડ આરટૂલીયા અને ચોર્સાગર ઈનરયુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Office :
9 Barkly Arcade,
38 Market Street,
Phone : 339033,
Johannesburg.

Residence :
52 Patidar Mansion,
13 Kort Street,
Phone : 330816,
Johannesburg.

ફરનીચર ! ફરનીચર !! ફરનીચર !!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઇનિંગરૂમ સુટ, વેર્ડરોબ, ડરેસીંગ એસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, સુક ટેસ, ટેબલ, તલન કોફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. ભતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ફરેચર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોહડા ભાવોના ગ્રાઈસ ઠીસ્ટ મંજાવો અને વેપાર આગલ વધારો

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

પો. બો. ૫૪૬૦ — ટેલીફોન ૩૩-૫૬૨૦

ટેલીગ્રાફ એડરેસ : "ભગતકો"

ભગત બ્રધર્સ (પ્રા) લી.

૧૪ કોર્ટ સ્ટ્રીટ,
બેહાનીસબર્ગ.

હોલસેલ અને રીટેઈલ મર્ચન્ટ અને ઇમ્પોર્ટર્સ ખાસ કરીને તમારે ત્યાં ઇન્વિઝન અને ઇન્વીશ મોસરી, માથામાં નાંખવાના ભત ભતના ડેસી તેલો સ્ટેનલેસ સ્ટીલ, પીત્તળના અને એલ્યુમીનમના વાસણો-કાચ અને પ્લાસ્ટીકની જાગડીઓ-કેરમબોર્ડ અને સ્ટાઈકર તથા બીજા અનેક દેશી ચીજો ધીકાયત ભાવથી મળશે.